

Księga abstraktów

Klimat dla zdolnych – klimat dla wszystkich

Ogólnopolska konferencja naukowa
z udziałem gości zagranicznych realizowana w formie hybrydowej
23–24 września 2025 r.

*Projekt finansowany ze środków budżetu państwa, przyznanych przez Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego
w ramach Programu Wektory Nauki*

Patronat honorowy

Prezydent
miasta stołecznego
Warszawy

Rektor APS,
dr hab. Barbara Marcinkowska, prof. APS

Patronat merytoryczny

Wykłady plenarne

prof. Urszula Szuścik

Klimat dla zdolnych – Klimat dla wszystkich w kontekście samorozwoju dziecka w edukacji plastycznej..... 11

dr hab. Małgorzata Siekańska, prof. AKF

Współczesne ujęcie rozwoju talentu sportowego: od identyfikacji potencjału do zrównoważonego wspierania rozwoju 11

dr Michał Mizera

Od niszy do systemu: jak doświadczenia pracy z młodzieżą uzdolnioną zmieniają edukację dla wszystkich 12

dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS

Relacja mistrz–uczeń jako predyktor rozwoju uzdolnień artystycznych: między autonomią a kierowaniem 13

dr hab. inż. Łukasz Tomczyk, prof. UJ

Bezpieczeństwo cyfrowe w szkole w perspektywie ataków na nauczycieli 13

dr hab. Aleksandra Tłuściak-Deliowska, prof. APS

Znaczenie klimatu szkoły w ujęciu teoretycznym i empirycznym..... 14

Sekcje

Sekcja anglojęzyczna (stacjonarnie)

**dr Jolanta Jonak, prof. Effie Kritikos, prof. Noreen Powers,
prof. Russell Wartalski**

From Neurodiversity to Leadership: Building School Climate Systems for Twice-Exceptional (2e) Learners Across the Lifespan..... 15

dr Izabela Mikołajewska, Krzysztof Filus

Inclusion through English Medium Instruction (EMI) and the Development of Potential and Talents 16

prof. Russell Wartalski, prof. Noreen Powers

Supporting Executive Functioning Skills: Practical Strategies for Educators 17

mgr Patrycja Mika

The Role of School Community Collaboration in Building of School Climate – A Case Study of an Elementary School..... 18

dr Jolanta Jonak	
<i>Beyond Achievement: School Climate as a Foundation for Talent Development and Student Well-Being</i>	19
mgr John Brozyna	
<i>Why and How Student' Background Should Be Considered in Scaffolding Their Learning?</i>	20
dr Małgorzata Korko	
<i>Can We Still Read? Building a Climate for Academic Reading in the Age of AI and Information Overload</i>	21
mgr Ewa Duda Maciejewska	
<i>Exploring Inner Development in Higher Education: A Pilot Study of Students' Self-Assessments Across the IDG Framework</i>	22
dr hab. Sergo Kuruliszwili, prof. APS	
<i>Create Your Own Teacher – Using Language Models to Build a Reliable Learning Assistant</i>	22
Sekcja anglojęzyczna (on-line)	
prof. Obrillant Damus	
<i>The local dialogue workshop: a regenerative and restorative research method for natural and social ecosystems in rural environments</i>	23
prof. Maryna Kabanets	
<i>The Cultural Code of Giftedness: Psychological Safety as a Foundation for an Inclusive School Environment</i>	25
prof. Hanna Piskurska	
<i>Research Climate for Gifted Students through English Philology Projects: Experience of the Junior Academy of Sciences of Ukraine</i>	25
prof. Alla Skyrda	
<i>Reframing Giftedness: The Spiky Profile and Twice-Exceptionality in Contemporary Educational Paradigms</i>	26
mgr Aušra Jonkutė	
<i>Identifying and educating high learning potential students in Lithuania</i>	26
mgr Farhad Hama	
<i>Empowering Kurdish EFL Pre-Service Teachers with Microlearning Strategies</i>	26

Sekcja 1

prof. Maria Ledzińska

Uczniowie zdolni w czasach klimatu dla nowych technologii..... 27

prof. Wiesława Limont

Klimat szkoły a neuroatypowość uczniów zdolnych, ryzyko straconego potencjału 28

dr hab. Jan Amos Jelinek, prof. APS

Zadatki uzdolnień technicznych w przedszkolu 29

dr hab. Tomasz Knopik, prof. UMCS

Zdolności we współczesnym dyskursie filozoficznym – implikacje dla psychologii edukacyjnej i pedagogiki..... 29

mgr Mariusz Grzegorz Jakubowski

Inwestować w zdolnych czy wykrywać przyczajonych uzdolnionych?..... 30

dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

Zdolny (jak) nauczyciel? W poszukiwaniu źródeł olimpijskiego sukcesu 30

Sekcja 2

prof. Krzysztof Szmidt

Kultura kreatogenna – nie klimat. O warunkach rozwoju zdolności..... 31

prof. Jan Fazlagić

Kompetencje przyszłości po dwudziestu latach: weryfikacja prognoz edukacyjnych i rynku pracy 31

dr hab. Jacek Gralewski, prof. APS

Niezależni chłopcy i sumienne dziewczęta: uprzedzenia płci w przekonaniach nauczycieli na temat kreatywności..... 31

dr Maria Aleksandrovich

„Global Principles for Professional Learning in Gifted Education” w polskim kontekście edukacyjnym..... 32

lic. Julia Czyżyk, dr Ewa Wiśniewska

Między lasem a miastem: środowisko edukacyjne przedszkola a potencjał twórczy dziecka 33

Sekcja 3

dr hab. Teresa Giza, prof. URad, dr hab. Olena Bocharova, prof. UKEN

Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad mitami na temat zdolności..... 34

dr Dorota Maria Jankowska, dr Aleksandra Gajda

Jak budować klimat dla kreatywności w szkole? Od sprawczości nauczycieli do kreatywności uczniów i uczennic na przykładzie festiwalu „Kompas Kreatywności: Odkrywczy Kultury” 35

dr Ewa Dybowska

W trosce o dziecko w środowiskach wychowawczych: szkoła, rodzina, środowisko lokalne 35

dr Beata Kunat, dr Joanna Borowik, dr Katarzyna Szorc

„Misje z kotkiem Bofkiem”, czyli jak można rozwijać zdolności dzieci w wieku przedszkolnym? 36

mgr Teodor Sobczak, mgr Katarzyna Strzelecka

Prawdziwa symulacja. Jak gry pomagają odkrywać talenty w szkole 37

Sekcja 4

dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS

Klimat szkoły a budowanie indywidualności ucznia 37

prof. Franciszek Szlosek

Uczeń zdolny w szkole zawodowej 38

dr hab. Svitlana Kohut

Interdyscyplinarny klimat edukacyjny jako przestrzeń rozwoju i wsparcia psychospołecznego studentów w czasie wojny 38

dr hab. Urszula Bartnikowska, prof. UWM,

dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

Klimat szkoły w perspektywie potrzeb grona pedagogicznego w świetle/perspektywie teorii poliwalnej 40

dr Małgorzata Jabłonowska, mgr Katarzyna Korbecka

Klimat szkół ponadpodstawowych. Czego obawiają się rodzice? 41

mgr Jarosław Rutkowski

Klimat edukacyjny placówki opiekuńczo-wychowawczej jako rzecz publiczna 41

Sekcja 5

dr hab. Janina Florczykiewicz, prof. UwS

Realizacja społeczno-emocjonalnych potrzeb dziecka zdolnego w wirtualnej przestrzeni 42

dr Sylwia Galanciak, dr Agnieszka Kolek	
<i>Klimat uczelni w epoce hejtu. Zdrowie psychiczne młodych dorosłych a doświadczenie agresji elektronicznej.....</i>	43
mgr Katarzyna Woś, dr Anna Róża Makaruk	
<i>Edukacja a rozwój wewnętrzny. Jak pomóc szkołom ponadpodstawowym wspierać dobrostan psychiczny uczniów?</i>	43
lic. Emilia Adrianna Babska, mgr Karolina Weronika Filipowicz	
<i>Dobrostan psychiczny i odporność psychiczna uczniów zdolnych</i>	45
dr Anna Róża Makaruk, dr Monika Rebizant	
<i>Klimat szkoły jako przestrzeń kształtowania tożsamości uczniów w świecie mediów i kultury kidfluencerów.....</i>	45

Sekcja 6

dr Magdalena Janota-Bzowska	
<i>Indywidualnie i wspólnie – o pracy artystycznej w obszarze sztuk wizualnych</i>	46
mgr Beata Bielska-Karwot, dr Alicja Baum,	
dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS	
<i>Jak wyobrażasz sobie geniusza? Wyobrażenia młodzieży na temat osób wybitnych</i>	46
dr Dominika Łowkajtis	
<i>Zachwył jako stymulator aktywności twórczej w okresie ideoplastyki.....</i>	47
dr Beata Szurowska	
<i>Podmiotowość dziecka w procesie twórczym w perspektywie Koncepcji Stymulacji Emocjonalnej.....</i>	48
dr Magdalena Ostolska	
<i>Klimat szkoły zaczyna się od głosu: o roli pracy nad emisją głosu w kulturze komunikacyjnej nauczycieli</i>	48
mgr Ewa Weremczuk-Marczyńska	
<i>Klimat szkoły jako regulator zdrowia psychicznego i kreatywności uczniów – analiza w świetle badań edukacyjnych oraz raportów o kondycji psychicznej młodzieży</i>	49

Sekcja posterowa

dr Aleksandra Gajda	
<i>Od przekonań do wyborów. Czterowymiarowy model preferencji STEM.....</i>	50

Paweł Dymowicz

Rola psychologa szkolnego we wspieraniu rozwoju i inkluzji uczniów..... 50

dr Alicja Baum, dr Maria Trzcińska-Król

Postawy osób studiujących wobec sztucznej inteligencji.

Porównanie wyników trzech fal badania..... 51

dr Alicja Baum, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Ile kosztuje rozwój zdolności sportowych dziecka? Nakłady finansowe ponoszone przez rodzinę 52

dr Maria Trzcińska-Król

Postrzeganie talentu muzycznego przez studentów i studentki..... 53

mgr Patrycja Smoleńska

Taniec jako laboratorium relacyjności – jakości ruchu jako wskaźniki samorozwoju w klimacie wspierającym dobrostan 54

Zofia Jachowicz

STEM w edukacji dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu..... 55

Marita Ewa Fotyga

Klimat szkolny i teoria autodeterminacji jako fundamenty wsparcia potencjału i zdolności każdego ucznia..... 55

Julia Fornal

Zabawki w Nauczaniu STEM: Praktyczne Narzędzia Rozwoju 56

Wiktoria Wiśniewska

Inkluzyjna szkoła oczami uczniów na spektrum autyzmu 57

Ziemowit Tłusty Maciej Zyśk

Projektowanie konsol handheld, druk 3D obudów i programowanie gier na warsztatach dla uczniów zdolnych jako przykład wykorzystania nowych technologii w edukacji STEAM 58

Sekcja 7**dr hab. Marcin Gierczyk, prof. UŚ, dr Dagmara Dobosz**

Między potencjałem a trudnością: uczniowie podwójnie wyjątkowi (2E) w kontekście diagnozy, funkcjonowania psychospołecznego i świadomości nauczycieli..... 58

dr Monika Wolińska

Między potencjałem a marginalizacją. Klimat edukacyjny wobec osób podwójnie wyjątkowych (2e) w przestrzeniach inkluzyjnych i resocjalizacyjnych..... 59

dr Monika Modrzejewska-Świgulska

Sztuka w relacji. Plener malarski jako przestrzeń uczenia się w grupie 60

dr Katarzyna Skalska

Relacje niepełnosprawności i wybitnych osiągnięć – analiza fenomenu w oparciu o życiorysy wybitnych osób z niepełnosprawnością..... 60

mgr Jagoda Apanasewicz-Burcon

Wsparcie rozwoju uczniów zdolnych oraz wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów mających trudności w nauce na przykładzie pozaszkolnej formy nauczania matematyki MathRiders..... 61

dr Kornelia Czerwińska, dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Rozwijanie uzdolnień sportowych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku. Perspektywa nauczycieli 62

Sekcja 8

dr Ewa Duda

Partycypacyjne monitorowanie środowiska jako przestrzeń rozwijania zdolności do działania w kryzysie klimatycznym..... 63

mgr Agnieszka Chomicka-Bosy, dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

Klimat dla STEM, klimat dla zdolnych? Semantyczne i dydaktyczne bariery wykorzystania potencjału STEM w rozwijaniu kompetencji przyszłości..... 64

mgr Andrzej Manujło

Małe układy, wielkie odkrycia – proste eksperymenty z elektroniką w edukacji uczniów zdolnych..... 64

mgr Mariusz Fila

i-Lab – klimat twórczego działania dla wszystkich 64

Maciej Krop, Damian Suproniuk

Rozwiązania Smart City jako narzędzie rozwijania potencjału uczniów na przykładzie projektów technicznych inspirowanych miastem przyszłości 65

lic. Krzysztof Maciej Kustwan

Sztuczna inteligencja w samokształceniu studentów Akademii Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej 66

lic. Natalia Łosak-Dudek

Lęk matematyczny a zdolności poznawcze kobiet – przegląd literatury..... 66

Sekcja 9

dr hab. Jacek Kulbaka, prof. APS

Jaki powinien być nauczyciel? Historyczne konteksty (od XVI do XIX w.) 66

mgr Natalia Uljasz

Bliskość i postawy rodzicielskie a kreatywność na przykładzie doświadczeń studentów uczelni warszawskich 67

mgr Wojciech Bojanowski

Budowanie wspierającego klimatu szkoły w oparciu o zasadę cura personalis (troski o osobę) 68

mgr Dominika Bardzińska

Percepcja cech ucznia zdolnego wśród przyszłych i obecnych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej – analiza porównawcza opinii..... 69

mgr Maria Czubak, dr Ewa Dąbrowa

Czy polska szkoła wzmacnia potencjał uczniów? Pedagogika pozytywna w praktyce szkolnej – perspektywa badawcza 69

mgr Anna Zduńczyk

Projektowanie Okazji Edukacyjnych jako budowanie klimatu szkoły w kontekście rozwoju zdolności..... 70

dr Miłosz Wawrzyniec Romaniuk

Edukacja pozaformalna nieprzeciętnej młodzieży 71

Sekcja 10 (online)

dr Aneta Kamińska

Wyzwania edukacji włączającej we współczesnej polskiej szkole publicznej 71

dr hab. Anna Walulik, prof. UIK

Potencjał rozwojowy analizy proksemicznej 72

dr Agnieszka Skowrońska-Pućka

Rola szkoły w kontekście budowania odporności psychicznej a szkolna edukacja zdrowotna. (Nie)wykorzystana szansa? 72

dr Agnieszka Drewniak

Uczeń zdolny i jego wartość społeczna 72

dr Aleksandra Chmielińska

Portrety transgresyjnych pedagogów „beyonders” jako inspiracja dla twórczego przekraczania granic w edukacji ucznia zdolnego 72

mgr Jakub Chejna

Elementy socjoterapii w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej 73

mgr Jagoda Michalska

Równowaga rozwoju wewnętrznego w edukacji jako fundament zmiany społecznej 74

dr Katarzyna Kurzyca

STUDNIA – znaczenie spojrzenia „w głąb” w procesie poszukiwania zdolności i wspierania ich rozwoju..... 74

Wykłady plenarne

prof. Urszula Szućik

Klimat dla zdolnych – Klimat dla wszystkich w kontekście samorozwoju dziecka w edukacji plastycznej

Zagadnienie zdolności i ich rozwoju jest kluczowym tematem współczesnej edukacji. Zarówno świadomość społeczna w zakresie ważności stymulacji zdolności uczniów jest coraz bardziej widoczna. Również język, jakim operujemy wskazuje na ważność tematu zdolności i ich kształtowania. W odniesieniu do swoich doświadczeń i badań wskażę przykłady działań z dziećmi, które świadczą o ich samorozwoju ukierunkowanym na plastyczne umiejętności.

dr hab. Małgorzata Siekańska, prof. AKF

Współczesne ujęcie rozwoju talentu sportowego: od identyfikacji potencjału do zrównoważonego wspierania rozwoju

W ostatnich trzech dekadach znacząco wzrosła liczba badań dotyczących talentu sportowego. Publikowane są systematyczne i ukierunkowane przeglądy, na podstawie których lepiej rozumiemy jego złożoność. We współczesnym ujęciu, talent sportowy nie jest kompleksem stabilnych – antropometrycznych, motorycznych, psychologicznych – cech jednostki, lecz dynamicznym efektem interakcji: predyspozycji, środowiska, kultury instytucji oraz ścieżki rozwojowej, której przebieg warunkują zmiany normatywne i nienormatywne (Cobley, Schorer, Baker, 2012). Optymalny dla rozwoju talentów sportowych klimat powinien charakteryzować się inkluzywnością, uwzględniać perspektywę długofalową, promować odpowiednią jakość praktyki sportowej (by zmniejszać ryzyko obrażeń na skutek urazu fizycznego oraz ryzyko wypalenia), a przede wszystkim stwarzać warunki do wszechstronnego i harmonijnego rozwoju w sporcie i poza sportem (Henriksen, Larsen, Storm, 2024).

Podczas wystąpienia omówione zostaną wybrane trudności i błędy związane z identyfikacją potencjału sportowego oraz przykładowe propozycje rozwiązań (Sedeaud i in., 2025).

Przedstawiona zostanie rola środowiska sportowego i edukacyjnego w podtrzymywaniu motywacji, dobrostanu oraz długofalowego rozwoju zawodnika. Szczególna uwaga zostanie poświęcona idei zrównoważonego wspierania rozwoju talentu sportowego jako podejściu integrującemu osiągnięcia, dobrostan i zdrowie psychiczne.

dr Michał Mizera

Od niszy do systemu: jak doświadczenia pracy z młodzieżą uzdolnioną zmieniają edukację dla wszystkich

Wystąpienie podejmuje próbę odpowiedzi na pytanie, czy „klimat dla zdolnych” jest jedynie warunkiem rozwoju wąskiej grupy uczniów, czy też może stanowić modelową propozycję dla edukacji powszechnej. Punktem wyjścia jest prawie 30-letnie doświadczenie pracy z młodzieżą uzdolnioną w ramach Fundusz Zdolni (dawniej Krajowy Fundusz na rzecz Dzieci), obejmujące warsztaty literaturoznawcze, praktyki teatralne oraz autorskie programy inspirowane edukacją liberalną. W centrum wystąpienia znajdują się trzy praktyki dydaktyczne wypracowane w pracy z uczniami uzdolnionymi: myślenie przez działanie (na przykładzie pracy teatralnej), pogłębione czytanie jako narzędzie formowania refleksyjności oraz interdyscyplinarność rozumiana jako realne spotkanie różnych języków opisu świata. Zostaną one przedstawione nie jako elitarne metody pracy, lecz jako możliwe do adaptacji strategie budowania zaangażowania i sprawczości uczniów w edukacji powszechnej.

Drugą osią refleksji będzie problem transferu doświadczeń między instytucjami: od organizacji pozarządowych przez uczelnie (m.in. Kolegium „Artes Liberales” UW i Akademia Teatralna im. Aleksandra Zelwerowicza w Warszawie), po instytucje kultury, takie jak teatry i festiwale. Wystąpienie pokaże, jak te środowiska mogą współtworzyć „ekosystem edukacyjny”, w którym dobre praktyki nie pozostają w niszy, lecz zyskują potencjał systemowy. Celem prezentacji jest wskazanie, że wysoka jakość edukacji – oparta na relacji, zaufaniu i intelektualnym ryzyku – nie musi być przywilejem, lecz może stać się wspólnym standardem.

dr hab. Małgorzata Kuśpit, prof. UMCS

Relacja mistrz–uczeń jako predyktor rozwoju uzdolnień artystycznych: między autonomią a kierowaniem

Wystąpienie koncentruje się na teoretycznych i metodologicznych problemach identyfikacji uczniów uzdolnionych artystycznie, sposobów ich rozwoju oraz optymalizacji w procesie edukacji i wychowania. Współcześnie zarówno uwarunkowania, jak też rozwój uzdolnień analizowane są różnych perspektyw i pozostają tematem wciąż aktualnym, zarówno z perspektywy teoretycznej, jak również badań empirycznych. Kształcenie uczniów uzdolnionych nie jest łatwym zadaniem ze względu na jego wyjątkowość, specyfikę funkcjonowania w różnych sferach. Okazuje się, że nie zawsze osoby uzdolnione w pełni wykorzystują swój potencjał oraz osiągają zamierzone cele. Do osiągnięć szkolnych uczniów uzdolnionych przyczyniać się może szereg czynników, zarówno tych o charakterze wewnętrznym, do których można zaliczyć: właściwości osobowościowe, intelektualne, emocjonalne, motywacyjne, jak i zewnętrznym: środowisko społeczne, dydaktyczne, wychowawcze. Praca z uczniem zdolnym wymaga szeregu umiejętności i kompetencji nauczyciela. Istotne są w tym względzie wzajemne interakcje między nimi oraz odpowiednie podejście mistrza oraz stwarzaniu odpowiedniego klimatu, który może sprzyjać optymalizacji rozwoju potencjału ucznia uzdolnionego. Podczas wystąpienia zaprezentowane zostaną również wyniki badań własnych koncentrujące się na wybranych czynnikach osobowościowych w kontekście radzenia sobie ze stresem przez młodzież uzdolnioną artystycznie. Istotne jest, aby sytuacje trudne nie były ujmowane wyłącznie w kategoriach trudności lub ryzyka, lecz także jako potencjalne doświadczenia rozwojowe, których znaczenie zależy od dostępnych zasobów i form wsparcia. Wnioski z badań mają charakter aplikacyjny i odnoszą się do implikacji dla diagnozy oraz pracy wychowawczej, jak również projektowania działań wspierających rozwój uczniów uzdolnionych artystycznie.

dr hab. inż. Łukasz Tomczyk, prof. UJ

Bezpieczeństwo cyfrowe w szkole w perspektywie ataków na nauczycieli

Wystąpienie dotyczy zjawiska cyberprzemocy wobec nauczycieli, które choć rzadziej omawiane niż przemoc rówieśnicza stanowi realny i obciążający problem dla

ekosystemu szkolnego. Na podstawie badań z lat 2021–2024 Ł. Tomczyk zaprezentuje różnorodne formy ataków: od hejtu i oszczerstw w mediach społecznościowych, przez memy, fotomontaże i nagrywanie nauczycieli bez zgody, po fałszywe profile, włamania na konta, szantaż oraz groźby. Choć skala zjawiska nie jest bardzo duża, jego skutki emocjonalne i zawodowe dla nauczycieli są poważne. Problem bywa tabuizowany, a pedagodzy nie są wystarczająco przygotowani do ochrony siebie w środowisku cyfrowym. Autor podkreśla potrzebę systemowego wsparcia, rozwoju kompetencji cyfrowych nauczycieli i dostosowania działań profilaktycznych do zmieniających się technologii, w tym zagrożeń związanych z AI.

dr hab. Aleksandra Tłuściak-Deliowska, prof. APS

Znaczenie klimatu szkoły w ujęciu teoretycznym i empirycznym

Klimat szkoły stanowi jedną z kluczowych kategorii analitycznych wykorzystywanych we współczesnych badaniach edukacyjnych do opisu psychospołecznego kontekstu funkcjonowania uczniów i nauczycieli. Celem wykładu będzie usystematyzowanie sposobów rozumienia klimatu szkoły w literaturze przedmiotu oraz syntetyczny przegląd głównych ujęć teoretycznych wyjaśniających mechanizmy jego oddziaływania. Zaprezentowane zostaną wyniki badań empirycznych wskazujące na związki klimatu szkoły z osiągnięciami szkolnymi, motywacją, dobrostanem psychicznym, relacjami rówieśniczymi oraz zachowaniami problemowymi. Wystąpienie będzie miało charakter przeglądowo-integrujący i ukaże klimat szkoły jako dynamiczny i wielowymiarowy kontekst, który może pełnić zarówno funkcję czynnika wspierającego rozwój, jak i czynnika ryzyka, a tym samym wymaga świadomego i refleksyjnego kształtowania w praktyce edukacyjnej.

Sekcje

Sekcja anglojęzyczna (stacjonarnie)

dr Jolanta Jonak

prof. Effie Kritikos

prof. Noreen Powers

prof. Russell Wartalski

From Neurodiversity to Leadership: Building School Climate Systems for Twice-Exceptional (2e) Learners Across the Lifespan

This presentation addresses a critical challenge in contemporary education: How can school systems create climates that simultaneously recognize gifted potential and support neurodivergent needs, particularly Attention-Deficit/Hyperactivity Disorder (ADHD), while preparing twice-exceptional (2e) learners for long-term leadership and workforce success? Twice-exceptional students, who demonstrate both high ability and disability, are frequently underidentified due to masking effects between strengths and challenges, resulting in fragmented or insufficient support within traditional educational systems. Drawing on interdisciplinary perspectives, this presentation proposes an integrated framework that bridges neurodiversity, gifted education, school leadership, and human resource development to inform the design of supportive, development-oriented school climates. Grounded in the neurodiversity paradigm, ecological systems theory, school climate research, and human resource development theory, the presentation reframes ADHD and giftedness as interacting dimensions within broader developmental systems. The session introduces a multi-level integrated model connecting instructional supports, institutional climate, and lifespan talent development. As an outcome, this presentation will: (a) define twice-exceptionality and understand masking effects, (b) apply a neurodiversity framework to ADHD, (c)

analyze the role of school climate and leadership systems, and (d) identify strategies that promote both academic success and long-term talent development. This work advances a shift from deficit-based remediation toward strength-based, systemic approaches that position twice-exceptional learners as future innovators and leaders. By integrating educational, organizational, and developmental perspectives, the proposed framework emphasizes the necessity of rethinking school systems as ecosystems of talent development rather than sites of remediation. Ultimately, this approach calls for a reconceptualization of policy, practice, and research to better align educational environments with the complex profiles and future potential of twice-exceptional learners. Keywords Twice-exceptionality; neurodiversity; ADHD; gifted education; school climate; leadership; talent development; human resource development.

dr Izabela Mikołajewska

Krzysztof Filus

***Inclusion through English Medium Instruction (EMI)
and the Development of Potential and Talents***

Introduction: The project examines how online English-language conversations can foster an inclusive educational climate that supports the development of potential and skills in both Polish higher education academics and neurodiverse native speakers from the USA.

Aim: To determine the role of online conversations in enhancing the language competencies of Polish academics, strengthening the self-esteem of neurodiverse participants from the USA, and promoting satisfaction with online learning.

Method: Mixed methods were employed, combining an experiment with experimental and control groups and qualitative interviews. The experimental group participated in fifteen 45-minute online conversation sessions, each pairing one Polish academic with one neurodiverse native speaker.

Sample: N = 40; Experimental Group (NE) = 20, Control Group (NK) = 20.

Results: Online conversations were found to foster an inclusive educational climate, enhance language competencies, support agency and cognitive flexibility, and promote the development of participants' talents in non-formal learning contexts.

prof. Russell Wartalski

prof. Noreen Powers

***Supporting Executive Functioning Skills: Practical Strategies
for Educators***

One of the most pressing challenges educators face today is determining how to build classrooms where every student – not just some – can genuinely thrive. At the center of this challenge is executive functioning (EF). EF is the brain's management system: the set of mental skills that help us plan, stay organized, make decisions, focus our attention, and keep our behavior in check (Barkley, 2012; Diamond, 2013). These are not just nice-to-have skills – they are foundational to learning itself. For many students, especially those who are neurodivergent, these skills do not simply develop on their own. They need to be taught – deliberately, intentionally, and by educators who understand this complexity (Willcutt et al., 2005). Given this reality, the question driving today's presentation is: What does a classroom environment look like when executive functioning skills are not just expected of students, but deliberately and intentionally cultivated for every student who walks through the door? This presentation draws on research across educational psychology, cognitive neuroscience, and instructional design to offer a practical, structured framework for building learning environments that genuinely support EF. Central to this work is a foundational understanding that brain development is a process – not a prerequisite (Barkley, 1997; Diamond, 2013). Students are not expected to arrive in our classrooms with fully formed EF skills; as such, we should not design our teaching as though they do. That shared understanding shifts responsibility in an important way, as it means that educators at every level – regardless of grade, subject, or setting – have a role in modeling, scaffolding, and teaching these skills (Dawson & Guare, 2018). Teaching EF skills is a shared responsibility for all educators. The presentation is organized around five interconnected domains of executive functioning, each paired with practical, low-cost classroom strategies (Dawson & Guare, 2018). These domains – Goal Setting, Flexible Thinking, Self-Monitoring, Planning and Prioritizing, and Task Initiation and Completion – represent the core skills students need to succeed academically and beyond (Barkley, 2012). For each domain, educators will walk away with concrete, ready-to-

use tools, ranging from visual timers and task checklists to growth-mindset frameworks and daily planners (Dweck, 2006; Blackwell et al., 2007). Foundational organizational and study-skills strategies are woven throughout, reinforcing the framework as a whole. This work is intended to be a shared journey – a community-of-practice experience where educators learn, exchange ideas, and grow together (Wenger, 1998; Lave & Wenger, 1991). By the end of this session, participants will 1) have a solid understanding of EF and why it matters for student success, 2) be better equipped to recognize students who may be struggling with EF challenges – including high-achieving students whose difficulties are often overlooked (Willcutt et al., 2005) – and 3) leave with a collection of evidence-based, classroom-ready strategies and a personalized action plan. The goal is progress, not perfection. The implications of this work extend beyond academic performance. When educators are equipped to intentionally develop students' EF skills, the effects are meaningful: greater academic confidence, reduced stress, stronger self-advocacy, and skills that serve students well beyond the classroom (Diamond, 2013; Barkley, 2012). This presentation aligns with the conference's broader theme by making the case that a truly positive, strength-based learning climate must include structural supports for cognitive growth (Dawson & Guare, 2018). That means not only supporting our most advanced learners, but meeting every student where they are as they navigate the very real complexities of learning today.

mgr Patrycja Mika

The Role of School Community Collaboration in Building of School Climate – A Case Study of an Elementary School

The main research question of this presentation is the role of the school community's collaboration in building of school climate, based on a case study of a selected elementary school in Słupsk. The main research questions are: in what forms do individual groups within the school community engage in school life, and what is the principal's role in initiating and integrating these activities?

The study was a qualitative case study that used in-depth interviews with the school principal and a selected teacher from one of the elementary schools in Słupsk. The data was supplemented by observations of school operations, including observations of the school environment and selected classroom activities. Additionally,

an analysis was conducted of artifacts present in the school environment that could be relevant to the school climate.

The data collected indicate a high level of engagement by various groups within the school community in school life, including students, parents, teachers, and administrative and support staff, whose role is recognized and valued as an essential component of the school's operations.

First, an important category is parental participation in school life, manifested both in daily support for educational activities and in active participation in school initiatives and three-way meetings concerning student performance. Second, a clear form of grassroots activity is student initiatives, such as educational volunteering for younger peers. Third, it is also important to involve administrative and support staff in school operations, as their work supports the life of the school community. The final, key category is the principal's leadership, whose efforts to foster integration, launch projects, and support grassroots initiatives help engage all groups within the school community.

An analysis of the collected data indicates that a school climate conducive to student development is not the result of isolated educational initiatives, but rather the outcome of collaboration among the entire school community, initiated and supported by the school principal. The school climate is shaped by daily collaborative practices, in which small gestures and actions are important for building of school community and climate.

dr Jolanta Jonak

***Beyond Achievement: School Climate as a Foundation
for Talent Development and Student Well-Being***

Contemporary educational systems increasingly recognize the importance of identifying and developing students' talents and abilities. However, discussions of giftedness and talent development often remain focused primarily on academic performance and measurable achievement. Emerging research in psychology, neuroscience, and educational studies suggests that the development of students' potential is deeply influenced by the broader social and emotional climate of the school environment. This presentation explores school climate as a key developmental context that shapes students' motivation, creativity, resilience, and psychological well-being. Drawing on ecological perspectives of development and whole-child

approaches to education, the presentation conceptualizes school climate as a multidimensional ecosystem that includes relational, emotional, and motivational dimensions. These dimensions influence not only academic engagement but also students' sense of belonging, psychological safety, and capacity for self-directed learning. Particular attention will be given to the relationship between talent development and mental health. Increasing evidence indicates that high-achieving and highly capable students may experience elevated levels of stress, perfectionism, and emotional pressure when educational environments emphasize performance without sufficient psychological support. A supportive school climate can serve as a protective factor that fosters sustainable development of students' abilities while promoting well-being and resilience. The presentation also addresses the importance of inclusive climates that recognize diverse expressions of ability and support learners with varied educational and psychological needs. Implications for educators, school psychologists, and school leaders will be discussed, highlighting the role of teachers and institutions in intentionally shaping environments that nurture both achievement and well-being. By integrating perspectives from educational psychology, school climate research, talent development studies, as well as professional experience, the presentation proposes a framework for understanding how supportive educational environments enable students not only to perform but also to flourish.

mgr John Brozyna

***Why and How Student' Background Should Be Considered
in Scaffolding Their Learning?***

This lecture will address why and how to incorporate students' background knowledge, which might be affected by the learners' cultural background, to create inclusive classroom experience that scaffolds learning. Diversity is an asset that creates opportunities for growth, but its potential might be hindered if educators do not consider their students' ability (or inability) to relate to new concepts due to the students' diverse backgrounds which project on the success level of their current learning. Although a universal concept applicable across many disciplines, in this presentation such consideration will be explored through the field of mathematics education. Because mathematics uses widely recognized across the world symbols and its foundations make mathematics to be considered a universal language, neglecting students'

background in this discipline, even though unintentionally, might be more common than in other fields. Therefore, this presentation, scaffolded with my personal experience as an English language learner, will explore some of the ways to cater to students of different backgrounds for their academic as well as holistic development.

dr Małgorzata Korko

***Can We Still Read? Building a Climate for Academic Reading
in the Age of AI and Information Overload***

We live in a time of profound transformation, in which written text as the primary carrier of information is increasingly being replaced by images and sound (Dukaj, 2019). The growing importance of directly “experiencing information,” rather than reading it, is accompanied by the phenomenon of “cognitive outsourcing,” in which some cognitive processes are delegated to technologies based on artificial intelligence. This creates challenges for maintaining and developing reading competences. At the same time, in academia, written text remains the dominant medium of communication, and reading scientific literature continues to be a fundamental academic competence and an essential component of both research and teaching.

In this context, the study explores how academic teachers engage with scientific texts today. How do they search for, select, and read scholarly literature, particularly empirical articles? What is the scope of their reading activity, how do they process content, and what challenges do they encounter when working with scientific texts?

To address these questions, individual semi-structured interviews were conducted with experienced academic teachers holding research and teaching positions. The analysis focuses on key aspects of their engagement with scientific literature, including periods of intensive reading, strategies for coping with information overload, and preferred reading practices.

The presentation also introduces a pedagogical perspective. It examines how academic teachers work with students on scientific texts, whether they consider the development of reading competences necessary, and what opportunities and challenges they perceive, particularly in relation to the growing role of AI-based tools. The aim of the presentation is to identify potential directions for strengthening (critical) reading skills and related competences, such as searching for and selecting academic publications, among students within the rapidly changing academic landscape.

mgr Ewa Duda Maciejewska

Exploring Inner Development in Higher Education: A Pilot Study of Students' Self-Assessments Across the IDG Framework

The Inner Development Guide (IDG) framework is gaining attention as a way to bridge the gap between the inner and outer change needed to address complex global challenges. In higher education it offers a framework for understanding how students perceive and assess their own developmental capacities in context broader than academic life. This presentation reports the first findings of an exploratory pilot study using the Inner Development Self-Assessment Tool. The study involved more than 50 students who reflected on their perceived level of development across 25 skills, organized into five groups, using a 0–6 scale. The analysis focuses on the distribution of scores, differences across domains, and the overall pattern of students' self-perceived capacities. The results are treated as indicators of self-perception rather than objective measures of competence. Preliminary findings show the diversity of students' developmental profiles, their priorities for future development, and the top three skills they consider most important in today's world. The presentation also examines the value of self-reflection tools and discusses how the IDG framework may complement life-grounded pedagogical practice in higher education.

dr hab. Sergo Kuruliszwili, prof. APS

Create Your Own Teacher – Using Language Models to Build a Reliable Learning Assistant

The rapid development of large language models (LLMs) is opening new possibilities for supporting self-directed learning and to a broader learning process through personalized educational assistants. At the same time, their growing presence in education raises important questions about the reliability of the content they generate, the transparency of how these systems operate, and the potential implications for academic integrity.

Presentation will be focused on the limitations and risks associated with using language models in teaching and learning. It also explores practical ways to design safe and trustworthy AI assistants that can meaningfully support the learning process.

Particular attention will be given to the principles behind shaping such tools, including how to define the role of the model and how to monitor and verify the information it produces.

The presentation will also discuss how language models can be used not merely as sources of answers, but as tools that help develop learners' cognitive abilities. In this perspective, AI can support students in analysing problems, asking better questions, thinking critically, and actively constructing their own understanding.

Sekcja anglojęzyczna (on-line)

prof. Obrillant Damus

The local dialogue workshop: a regenerative and restorative research method for natural and social ecosystems in rural environments

Illiterate peasants did not wait for the arrival of environmental managers and health professionals, (doctors, midwives, nurses, etc.) brimming with scientific and technical knowledge, in order to manage their health, that of their loved ones, and their environment. In order to account for this fact we have been developing a decolonial research method known as the local dialogue workshop since 2016 (Damus, 2017; 2021a, 2022). From the perspective of this research method, the holders of local and ancestral knowledge (matrons, leaf doctors, mambos, houngans, etc.) are not considered cultural idiots who must abandon their ancestral skills associated with the management of human and environmental health in favor of so-called scientific knowledge and imported religious knowledge. Nor are these rural actors considered incapable of taking into account the ways of thinking, acting, living, and coexisting. The local dialogue workshop is a decolonial approach of cognitive extraction insofar as it is anchored in a process of co-construction by virtue of which knowledge is produced by and for the participants. It was therefore designed to combat the coloniality of being and knowledge (Quijano, 2000), ontologicide (the destruction of traditional

cosmovisions), as well as epistemicidal practices (Santos, 2016; Damus, 2021b). Inspired by the pedagogy of the oppressed of the Brazilian pedagogue Paulo Freire (1974), this method was used for the first time by Jean-Rabel (Haiti) on November 26 and 27, 2016 under the supervision of UNESCO (Damus, 2017). It plays a crucial role in the regeneration of multidimensional local knowledge, concepts and theories associated with the management of natural and social ecosystems, as well as in the restoration of modes of existence and inter-existence affected by the global degeneration induced by hegemonic World Science and by political, economic and cultural neocolonialism. In this sense, this method constitutes a major tool for the attribution of cognitive, social, economic and environmental justice. The local dialogue workshop is a method that allows the emergence of common interests for the community and humanity. It can encourage participants to strengthen regenerative and restorative behaviors towards themselves, their fellow human beings and nature. For example, at the end of the local dialogue workshops, participants agreed to replace plastic objects with hollowed-out half-gourds commonly called coui in order to stop being plasticovores (eaters of microplastic and nanoplastic particles) and to protect nature. By embedding regenerative and restorative pedagogies (Damus, 2024) within teaching communities, the local dialogue workshop facilitates methodological and theoretical innovations on the one hand, and reinforces the potential for transformation and disruption of these emerging pedagogies on the other. The local dialogue workshop method allowed us to observe the modes of thinking, acting and existing of rural actors. It differs from extractivist research methods (directive interview, questionnaire, incognito observation, experimental method, etc.) which encourage, so to speak, biopiracy and participate in the occultation of the voices of social actors as well as the elimination of existence in the name of abstract academicism. It is underpinned by a regenerative epistemological model and regenerative and restorative pedagogical practices that recursively contribute to its continuous strengthening and enrichment. Through this regenerative and restorative research method, we were able to force fundamental concepts to account for the epistemic injustices that local and indigenous knowledge holders are victims of, namely exo-epistemicide, endo-epistemicide and auto-epistemicide (Damus, 2020). One of the pragmatic objectives of a local dialogue workshop is to combat these cognitive injustices and strengthen ways of life that allow peasants to constantly regenerate and repair natural and social ecosystems. What types of knowledge are generated by local dialogue workshops? To what extent does

this knowledge contribute to the sustainability of a way of life and the upholding of environmental management practices rooted in a regenerative and restorative culture?

prof. Maryna Kabanets

The Cultural Code of Giftedness: Psychological Safety as a Foundation for an Inclusive School Environment

The study explores the “cultural code” of giftedness as a framework of socio-psychological cues. It shows that psychological safety is key to addressing perfectionism and isolation, ultimately transforming the school climate into an inclusive space.

prof. Hanna Piskurska

Research Climate for Gifted Students through English Philology Projects: Experience of the Junior Academy of Sciences of Ukraine

Research-based learning is increasingly recognized as an effective way to support the intellectual development of gifted students. In Ukraine, one of the institutions that promotes research activities among secondary school students is the Junior Academy of Sciences of Ukraine, a nationwide extracurricular research network for academically motivated youth. The study aims to analyze how research projects in English philology contribute to creating a research climate for gifted students and to identify major trends and methodological challenges in student research work. The study employed monitoring and qualitative analysis of student research papers, including thematic analysis of research topics and evaluation of methodological features of the projects. The analysis covered research papers prepared by secondary school students in the English language and literature section during the period 2020–2026. The findings indicate that the dominant research clusters include lexical and semantic studies and linguostylistic analyses of literary and media texts, while such areas as gender linguistics and literary analysis are less frequently explored. The analysis also revealed several methodological difficulties in student research projects, including overly broad topics, insufficiently defined research aims, predominance of descriptive approaches, and challenges in academic writing. Research projects in English philology provide valuable opportunities for the intellectual development of gifted students and contribute to the formation of a supportive research climate. However, improving the quality of

student research requires stronger methodological guidance, enhanced teacher training, and closer cooperation between schools, research institutions, and universities.

prof. Alla Skyrda

Reframing Giftedness: The Spiky Profile and Twice-Exceptionality in Contemporary Educational Paradigms

Giftedness is increasingly viewed as uneven. This paper applies theoretical conceptual analysis and policy discourse analysis of spiky profiles in 2e learners, revealing tensions in traditional models and supporting inclusive paradigms.

mgr Aušra Jonkutė

Identifying and educating high learning potential students in Lithuania

The presentation aims to outline the Lithuanian approach to identifying and educating high learning potential students, emphasizing a systematic and inclusive framework and practices that support continuous development.

mgr Farhad Hama

Empowering Kurdish EFL Pre-Service Teachers with Microlearning Strategies

This study proposes to explore how microlearning strategies can empower Kurdish EFL pre-service teachers within their university training programmes. The research will focus on a cohort of student teachers who often feel under-prepared for real-classroom teaching, despite completing their coursework, and aims to understand how short, structured learning episodes can strengthen their practical teaching skills, language awareness, and confidence. The proposed design includes integrating brief video clips, mini-tasks, and compact reading materials around key teaching skills such as lesson planning, classroom management, and the use of simple digital tools. The study will be carried out over one semester and will combine classroom observations, teaching reflections, and semi-structured interviews with both student teachers and their teacher-educators. It is expected that microlearning will make the learning process less overwhelming, easier to remember, and more immediately applicable in practice.

Participants are likely to report that short, regular segments allow them to review content quickly before teaching practice and to apply ideas in real lessons. The proposed research argues that embedding microlearning into Kurdish EFL teacher education can make training more practical, flexible, and learner-centred. It suggests that universities can design bite-sized tasks suited to students' daily routines, helping future teachers gradually build competence and confidence. The findings are expected to contribute to the development of more context-sensitive, innovative models for preparing Kurdish EFL teachers in higher-education settings.

Sekcja 1

prof. Maria Ledzińska

Uczniowie zdolni w czasach klimatu dla nowych technologii

Autorka formułuje tezę, że szczególnie przyjazny klimat panuje w XXI wieku wokół postępu technologicznego. Jednocześnie dokonująca się od kilku dekad rewolucja cyfrowa (upowszechnienie Internetu, AI, deep tech, robotyka, inżynieria biologiczna itp.) stanowi wyzwanie na poziomie humanistycznym. Wraz z rewolucją technologiczną dokonuje się bowiem ta kulturowa, obejmująca dominujące wzorce myślenia i zachowania (język, sposoby odnoszenia się, komunikowania itp.). Autorka podejmuje próbę integracji stanowisk reprezentowanych przez przedstawicieli różnych dyscyplin: psychologowie (m.in. C. Nosal), lekarze (m.in. M. Spitzer), badacze kultury (m.in. N. Postman), humanizujący inżynierowie (m.in. A. Targowski, R. Ivey), ukazujących ambiwalentne następstwa ekspansji technologicznej dla edukacji. Z jednej strony zwraca uwagę na udogodnienia dla procesów diagnozy, stymulacji rozwoju zdolności ogólnych i specjalnych. Z drugiej ukazuje zagrożenia jakie niesie technosolucjonizm (ang. techno-solutionism), czyli przekonanie, że zaawansowana technika jest w stanie rozwiązać wszystkie problemy, także te ze sfery funkcjonowania emocjonalno-społecznego. Rozważania teoretyczne wokół tezy, że klimat wokół

nowoczesnej techniki nie zawsze sprzyja klimatowi dla osób zdolnych ilustrują wyniki wybranych badań oraz postulaty dydaktyczne. Autorka formułuje tezę, że szczególnie przyjazny klimat panuje w XXI wieku wokół postępu technologicznego. Jednocześnie dokonująca się od kilku dekad rewolucja cyfrowa (upowszechnienie Internetu, AI, deep tech, robotyka, inżynieria biologiczna itp.) stanowi wyzwanie na poziomie humanistycznym. Wraz z rewolucją technologiczną dokonuje się bowiem ta kulturowa, obejmująca dominujące wzorce myślenia i zachowania (język, sposoby odnoszenia się, komunikowania itp.). Podjęto próbę integracji stanowisk reprezentowanych przez przedstawicieli różnych dyscyplin: psychologowie (m.in. C. Nosal), lekarze (m.in. M. Spitzer), badacze kultury (m.in. N. Postman), humanizujący inżynierowie (m.in. A. Targowski, R. Ivey), ukazujących ambiwalentne następstwa ekspansji technologicznej dla edukacji. Z jednej strony istnieją udogodnienia dla procesów diagnozy, stymulacji rozwoju zdolności ogólnych i specjalnych. Z drugiej dostrzegamy zagrożenia jakie niesie technosolucjonizm (ang. techno-solutionism), czyli przekonanie, że zaawansowana technika jest w stanie rozwiązać wszystkie problemy, także te ze sfery funkcjonowania emocjonalno-społecznego. Rozważania teoretyczne wokół tezy, że klimat wokół nowoczesnej techniki nie zawsze sprzyja klimatowi dla osób zdolnych ilustrują wyniki wybranych badań oraz postulaty dydaktyczne.

prof. Wiesława Limont

Klimat szkoły a neuroatypowość uczniów zdolnych, ryzyko straconego potencjału

Uczniowie zdolni o cechach neuroatypowych (np. z ADHD, w spektrum autyzmu lub z wysoką wrażliwością poznawczą i emocjonalną) często funkcjonują w warunkach tzw. podwójnej wyjątkowości, w której wysokie zdolności współwystępują z odmiennym profilem neurorozwojowym. W środowisku szkolnym może to prowadzić do błędnej interpretacji ich zachowań i niewykorzystania potencjału rozwojowego. Celem wystąpienia jest ukazanie znaczenia klimatu szkoły jako czynnika wspierającego lub ograniczającego rozwój uczniów zdolnych o cechach neuroatypowych.

dr hab. Jan Amos Jelinek, prof. APS

Zadanki uzdolnień technicznych w przedszkolu

Celem wystąpienia jest prezentacja wyników badań przeprowadzonych w wśród dzieci przedszkolnych w wieku od 3 do 6 lat (N=397). W trakcie badań wykorzystano zadania konstrukcyjne z użyciem klocków nieczepnych np. odtwarzanie wzoru i budowanie z pamięci. Na podstawie wyników dokonano oceny różnic indywidualnych w sposobie rozwiązywania zadań i wnioskowano o wysokich umiejętnościach konstrukcyjnych. Wyniki badań pozwoliły stwierdzić, że wśród dzieci 3-letnich są wybitne jednostki, które potrafią wykonywać zadania na takim samym poziomie jak dzieci z dwukrotnie większym doświadczeniem życiowym (dzieci 6-letnie). Badania dowodzą, że już u młodszych dzieci przedszkolnych można wyłaniać dzieci z zadatkami uzdolnień technicznych.

dr hab. Tomasz Knopik, prof. UMCS

***Zdolności we współczesnym dyskursie filozoficznym –
implikacje dla psychologii edukacyjnej i pedagogiki***

Wykład podejmuje próbę reinterpretacji pojęcia zdolności w świetle współczesnego dyskursu filozoficznego oraz wskazuje konsekwencje tej reinterpretacji dla psychologii edukacyjnej i pedagogiki. Punktem wyjścia jest odejście od esencjalistycznego i substancjalnego ujmowania zdolności jako trwałej właściwości jednostki na rzecz rozumienia ich jako dynamicznej możliwości aktualizowanej w relacji między podmiotem, środowiskiem i praktyką społeczną. Taka perspektywa ma źródła w klasycznej kategorii dynamis Arystotelesa, lecz we współczesności zyskuje nowe znaczenia dzięki analizom dyspozycji i kompetencji podejmowanym przez Gilberta Ryle'a, Johna Deweya oraz teorie sprawczości i rozwoju ludzkiego formułowane przez Amartyę Sena i Marthę C. Nussbaum. Ważnym kontekstem dla tych rozważań pozostaje także społeczno-kulturowe ujęcie rozwoju Lwa Wygotskiego, koncepcja habitusu Pierre'a Bourdieu oraz współczesne debaty nad uznaniem i warunkami podmiotowego uczestnictwa, obecne m.in. u Axela Honnetha i Charlesa Taylora. Z tej perspektywy zdolności nie są jedynie zasobem psychicznym, lecz kategorią normatywną i relacyjną, zależną od społecznych warunków rozpoznania, możliwości działania i dostępu do znaczących praktyk uczenia się. Referat ma charakter teoretyczno-analityczny:

rekonstruuje główne sposoby filozoficznego konceptualizowania zdolności, odślania ich założenia antropologiczne i epistemologiczne oraz konfrontuje je z dominującymi w psychologii edukacyjnej modelami pomiaru, diagnozy i wspierania uzdolnień. Taka rekonstrukcja osłabia redukcjonizm psychometryczny, kwestionuje selekcyjny model identyfikacji uzdolnień i wspiera projektowanie diagnozy oraz oddziaływań edukacyjnych ukierunkowanych na rozwój, inkluzję i sprawiedliwość „edukacyjną”.

mgr Mariusz Grzegorz Jakubowski

Inwestować w zdolnych czy wykrywać przyczajonych uzdolnionych?

Uzdolnienia odkrywane są w różnym wieku, czasem wcale. Znamy tych, o których wieść gruchnęła. A ilu zdolnych nie wie, że są zdolni? Pytanie, czy pracować z ujawnionymi zdolnymi, czy uruchamiać u uczniów zdolności wydaje się nie pozostawiać dylematu... Jak to jednak robić?

dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

Zdolny (jak) nauczyciel? W poszukiwaniu źródeł olimpijskiego sukcesu

Wystąpienie koncentruje się na roli nauczyciela w rozwoju uczniów zdolnych na przykładzie uczestników Olimpiady Literatury i Języka Polskiego. Przykłady wieloletniej działalności dydaktycznej – obejmujące zarówno indywidualne biografie nauczycielskie, jak i wyraźnie zaznaczone szkoły, określane jako tzw. „kuźnie olimpijskie” – pozwalają uchwycić mechanizmy sprzyjające kumulacji osiągnięć. Analiza materiałów ankietowych oraz źródeł archiwalnych wskazuje, że choć uczniowie w przeważającej mierze deklarują samodzielność przygotowań, nauczyciel pełni kluczową funkcję na etapie inicjowania aktywności olimpijskiej oraz podtrzymywania zaangażowania poznawczego. Jego rola obejmuje nie tylko wsparcie merytoryczne, lecz także budowanie motywacji, ukierunkowywanie pracy oraz tworzenie przestrzeni rozwoju wykraczającej poza ramy szkolnego programu. W tym ujęciu sukces olimpijski jawi się jako efekt współdziałania indywidualnych dyspozycji ucznia oraz jakości środowiska edukacyjnego, w którym nauczyciel pełni szczególną funkcję jako podmiot zdolny do kształtowania sprzyjającego klimatu edukacyjnego.

Sekcja 2

prof. Krzysztof Szmidt

Kultura kreatogenna – nie klimat. O warunkach rozwoju zdolności

Wystąpienie ma charakter polemiki z teoriami klimatu dla zdolności (kreatywności), którym autor zarzuca zbyt duże ograniczenie się do kilku czynników (stymulatorów lub barier) o charakterze mikroskopowym i pomijanie czynników tworzących kulturę kreatogenną. Zostaną przedstawione główne składniki tej kultury, wywiedzione ze współczesnych badań, również własnych, nad środowiskiem twórczym i kulturą kreatogenną.

prof. Jan Fazlagić

Kompetencje przyszłości po dwudziestu latach: weryfikacja prognoz edukacyjnych i rynku pracy

Artykuł analizuje trafność prognoz kompetencji formułowanych na początku XXI wieku. Na podstawie analizy dokumentów OECD oraz wyników późniejszych badań empirycznych oceniono, które przewidywane kompetencje znalazły potwierdzenie w danych o rynku pracy i edukacji.

dr hab. Jacek Gralewski, prof. APS

Niezależni chłopcy i sumienne dziewczęta: uprzedzenia płci w przekonaniach nauczycieli na temat kreatywności

Celem wystąpienia jest porównanie przekonań nauczycieli szkół średnich na temat cech charakteryzujących kreatywnych chłopców i dziewcząt oraz sprawdzenie, czy różnice te są związane z nauczaniem przedmiotem i poziomem potencjału twórczego nauczycieli. W badaniu udział wzięło 167 nauczycieli matematyki i języka polskiego z 84 liceów ogólnokształcących położonych na terenie całego kraju. Analizy potwierdziły czteroczynnikową strukturę przekonań, obejmującą pomysłowość, niezależność, przestrzeganie zasad i sumienność jako czynników opisujących kreatywnych uczniów. Nie stwierdzono różnic pod względem pomysłowości – chłopcy

i dziewczęta byli postrzegani przez nauczycieli jako równie pomysłowi. Jednak w pozostałych wymiarach wystąpiły istotne różnice. Kreatywni chłopcy byli częściej opisywani jako bardziej niezależni i skłonni do łamania zasad, podczas gdy kreatywne dziewczęta badani nauczyciele charakteryzowali jako bardziej sumienne i bardziej skłonne do przestrzegania instrukcji. Potencjał twórczy nauczycieli nie różnicował ich przekonań związanych z płcią uczniów.

dr Maria Aleksandrovich

„Global Principles for Professional Learning in Gifted Education” w polskim kontekście edukacyjnym

Celem referatu jest prezentacja dokumentu WCGTC „Global Principles for Professional Learning in Gifted Education” w polskim tłumaczeniu (Aleksandrovich, Wycichowska, Kamykowska, 2022) oraz analiza znaczenia zawartych w nim zasad dla praktyki edukacyjnej w Polsce. Dokument ten stanowi spójny zbiór dziesięciu zasad odnoszących się do projektowania i realizacji doskonalenia zawodowego nauczycieli pracujących z uczniami zdolnymi, osadzony w międzynarodowym dyskursie dotyczącym jakości edukacji i równości szans. W toku prac translatorskich zastosowano metodę przekładu eksperckiego, obejmującą analizę terminologiczną, konsultacje specjalistyczne oraz adaptację treści do realiów polskiego systemu edukacji. Proces ten miał charakter zarówno językowy, jak i konceptualny, uwzględniający różnice systemowe oraz kulturowe. Polskie tłumaczenie dokumentu umożliwia efektywny transfer wiedzy oraz implementację międzynarodowych standardów w obszarze edukacji uczniów zdolnych. Analiza treści wskazuje, że przedstawione zasady podkreślają konieczność wdrażania kompleksowego, systemowego i długofalowego podejścia do doskonalenia nauczycieli, opartego na dowodach naukowych. Istotne jest także uwzględnienie zróżnicowanych potrzeb poznawczych, społecznych i emocjonalnych uczniów zdolnych oraz zapewnienie równości dostępu do wsparcia edukacyjnego. Zasady akcentują również znaczenie współpracy między różnymi podmiotami systemu edukacji, w tym nauczycielami, dyrektorami oraz decydentami. Uważam, że ich implementacja może przyczynić się do podniesienia jakości edukacji oraz skuteczniejszego wykorzystania potencjału uczniów zdolnych, wspierając rozwój polityki edukacyjnej i praktyki szkolnej w Polsce.

lic. Julia Czyżyk

dr Ewa Wiśniewska

***Między lasem a miastem: środowisko edukacyjne przedszkola
a potencjał twórczy dziecka***

Kontakt z naturą coraz częściej analizowany jest jako jeden z istotnych czynników wspierających rozwój poznawczy dzieci. Celem badań było określenie, czy środowisko edukacyjne – przedszkole „leśne” w porównaniu do „miejskiego” – różnicuje poziom potencjału twórczego dzieci w wieku przedszkolnym. Badanie miało charakter ilościowy i zostało przeprowadzone na próbie 60 dzieci w wieku 5–7 lat. Każde dziecko podlegało procedurze badania indywidualnego. Do pomiaru myślenia twórczego wykorzystano zadania z baterii testów Torrance’a: „Myślenie Twórcze w Działaniu i Ruchu” (Thinking Creatively in Action and Movement TCAM) oraz „Testy Twórczego Myślenia Torrance’a” (Torrance Tests of Creative Thinking TTCT) przetłumaczonych na język polski. Badanie zostało prowadzone w dwóch niepublicznych placówkach przedszkolnych zlokalizowanych w odmiennych dzielnicach tej samej miejscowości, zróżnicowanych pod względem integracji środowiska naturalnego z praktyką edukacyjną. Uzyskane wyniki wskazują na istotne statystycznie różnice między poziomem płynności i oryginalności myślenia dziećmi uczęszczającymi do „przedszkola leśnego” i „miejskiego”. Dzieci z „przedszkola leśnego” uzyskały wyższe wyniki w wybranych aspektach myślenia dywergencyjnego, co sugeruje, że regularny kontakt z naturą jako założenie organizujące proces edukacyjny może sprzyjać rozwojowi kreatywności. Uzyskane wyniki mogą mieć istotne implikacje dla praktyki pedagogicznej, wskazując na zasadność zwiększenia roli edukacji w środowisku naturalnym w działaniach wspierających rozwój twórczy dzieci.

Sekcja 3

dr hab. Olena Bocharova prof. UKEN

dr hab. Teresa Giza, prof. URad

Teoretyczne i metodologiczne problemy badań nad mitami na temat zdolności

Inspiracją do podjęcia tytułowego zagadnienia były wyniki badań nad postawami nauczycieli wobec edukacji uczniów zdolnych przy wykorzystaniu Scale of Teachers' Attitudes Towards Educating Gifted Students (STATEGS) (Giza 2023). Wyróżniono trzy typy postaw: prozdolnościową społeczną, prozdolnościową metodyczną oraz antyzdolnościową. Analiza jakościowa itemów dowiodła, że postawy antyzdolnościowe opierają się na fałszywych przekonaniach na temat zdolności. Jest tak, mimo iż w standardach kształcenia nauczycieli znajdują się obligatoryjne treści z obszaru pedagogiki zdolności. Mit to przekonanie błędne, niezgodne z dostępną wiedzą naukową. Źródłem mitów jest brak wiedzy naukowej, brak umiejętności myślenia krytycznego, doświadczenia indywidualne i wiedza potoczna. W literaturze przedmiotu wymienianych jest wiele błędnych przekonań na temat zdolności. W referacie wskażemy na 19 mitów opisanych przez Treffingera i in. (2009). Przegląd literatury dowodzi, że w pedagogice mity są głównie przedmiotem studiów teoretycznych. Badania empiryczne nad mitami i stereotypami podejmowane były w psychopedagogice twórczości/kreatywności. Mity warto badać ponieważ są konstytutywnym składnikiem postaw (komponentu wiedzy) wobec uczniów zdolnych. Posługiwanie się błędnymi przekonaniem skutkuje stronniczością w identyfikacji zdolności, nieadekwatnym rozpoznawaniu i zaspokajaniu potrzeb, nietrafnymi decyzjami metodycznymi i rekomendacjami. Poznanie błędnych przekonań nauczycieli na temat zdolności ma znaczenie dla ukierunkowania procesów ich doskonalenia zawodowego. Możliwości badań empirycznych w tym zakresie stwarza kwestionariusz The Rapid Assessment Test of Individual Misconceptions About (RATIMAG; Ercan, Ziegler, 2025). Autorki omówią prace nad polską walidacją tego narzędzia.

dr Dorota Maria Jankowska

dr Aleksandra Gajda

Jak budować klimat dla kreatywności w szkole?

Od sprawczości nauczycieli do kreatywności uczniów i uczennic na przykładzie festiwalu „Kompas Kreatywności: Odkrywcy Kultury”

Wystąpienie prezentuje założenia oraz doświadczenia z realizacji ogólnopolskiego, międzyszkolnego festiwalu „Kompas Kreatywności: Odkrywcy Kultury”. Punktem wyjścia jest pytanie o to, w jaki sposób budować klimat sprzyjający kreatywności w szkole w ujęciu systemowym – nie tylko poprzez działania adresowane do uczniów i uczennic, lecz także poprzez wzmacnianie sprawczości nauczycieli. Festiwal zrealizowano w 50 szkołach podstawowych. Jego formuła łączyła warsztaty oparte na programie Kompas Kreatywności z autorskimi, projektowanymi lokalnie inicjatywami szkolnymi. Przed wdrożeniem nauczyciele uczestniczyli w przygotowaniu metodycznym realizowanym w formule hybrydowej (szkolenie stacjonarne oraz asynchroniczna seria podcastów), ukierunkowanym na rozwijanie kompetencji wspierania twórczego potencjału dzieci w środowisku szkolnym. Wystąpienie omawia wnioski z realizacji festiwalu w trzech obszarach: (1) przebieg i skala wdrożenia, (2) budowanie potencjału szkoły, w tym wzmacnianie kompetencji i sprawczości nauczycieli, oraz (3) praktyczne efekty edukacyjne obserwowalne na poziomie szkoły. Na tej podstawie przedstawione zostaną rekomendacje dotyczące skalowania działań rozwijających kreatywność i kompetencje kulturowe w edukacji szkolnej, z zachowaniem równowagi między spójnością założeń inicjatywy a jej świadomą adaptacją do lokalnego kontekstu.

dr Ewa Dybowska

***W trosce o dziecko w środowiskach wychowawczych:
szkoła, rodzina, środowisko lokalne***

Dziecko jako istota znajdująca się w fazie intensywnego i wielowymiarowego rozwoju, charakteryzuje się szczególną wrażliwością oraz wynikającą z niej potrzebą wsparcia ze strony otoczenia społecznego. Stanowi ono centralny podmiot oddziaływań wychowawczych i edukacyjnych zarówno rodziny, jak i szkoły. Jakość relacji pomiędzy środowiskami – rodziną, szkołą oraz społecznością lokalną – przesądza o sukcesie edukacyjnym ucznia oraz o dynamice jego rozwoju psychospołecznego.

Współdziałanie wymienionych podmiotów sprzyja wzmocnieniu efektywności podejmowanych działań wychowawczych i profilaktycznych, tworząc zintegrowany system wsparcia dziecka. Współpraca środowisk najbliższych dziecku – obejmująca rodzinę, szkołę oraz społeczność lokalną – może być uznana za fundamentalny wyraz troski o jego rozwój, dobrostan i pełne uczestnictwo w procesie edukacyjnym. Celem niniejszego wystąpienia jest analiza sposobów realizacji troski o dziecko w ramach projektu Let's care: Budowanie bezpiecznych i troskliwych szkół w celu wspierania włączenia edukacyjnego i podnoszenia efektywności kształcenia. Podejmowana problematyka będzie miała odniesienie do dwóch wymiarów klimatu szkoły: jakość relacji społecznych i bezpieczeństwo fizyczne i emocjonalne. Tła dla podjętych refleksji stanowić będzie teoria przywiązania Johna Bowlby'ego oraz ekologiczna teoria rozwoju Uriego Bronfenbrennera.

dr Beata Kunat

dr Joanna Borowik

dr Katarzyna Szorc

„Misje z kotkiem Bofkiem”, czyli jak można rozwijać zdolności dzieci w wieku przedszkolnym?

Celem wystąpienia jest przedstawienie założeń programu edukacyjnego: „Misje z kotkiem Bofkiem” jako przykładu praktyki rozwijania zdolności i odkrywania talentów dzieci w wieku przedszkolnym. Program obejmuje cztery cykle zajęć tzw. misje, w których centralną rolę pełni bohater pacynka kotek Bofek, inicjujący aktywności dzieci o charakterze twórczym, konstrukcyjnym, eksploracyjnym i kulturowym. Program integruje elementy edukacji kulturowej, językowej, technicznej, ekologicznej i społecznej, tworząc środowisko sprzyjające odkrywaniu zasobów rozwojowych dziecka oraz wspieraniu postaw otwartości, kreatywności i ciekawości poznawczej. Kluczowym elementem programu jest systematyczna obserwacja mocnych stron dzieci, prowadzona przy użyciu arkuszy diagnostycznych, co pozwala na identyfikację predyspozycji dzieci oraz indywidualizację wsparcia edukacyjnego.

mgr Teodor Sobczak

mgr Katarzyna Strzelecka

Prawdziwa symulacja. Jak gry pomagają odkrywać talenty w szkole

Referat będzie opisywał doświadczenia Fundacji Innowatorium w wykorzystaniu gier symulacyjnych w edukacji pozaformalnej, na warsztatach prowadzonych w szkołach średnich. Gry dają młodym ludziom szansę na przeżycie prawdziwych doświadczeń w nieprawdziwej rzeczywistości. Tworząc bezpieczną, bo „nie na serio”, symulację, dają pole do konfrontacji swoich postaw, poglądów i działań. W takich warunkach niejednokrotnie, niejako przy okazji, młodzi ludzie odkrywają swoje mocne strony i talenty, które nie są doceniane w życiu szkolnym, ale za to bardzo pożądane np. w pracy, w życiu społecznym, obywatelskim.

Sekcja 4

dr hab. Jan Łaszczyk, prof. APS

Klimat szkoły a budowanie indywidualności ucznia

Większość analiz dotyczących problematyki funkcjonowania uczniów zdolnych prowadzona jest w perspektywie ujmowania tych jednostek jako podmiotów świata społecznego. Takie podejście prezentują prekursorzy polskich badań koncentrujących swoją uwagę na kształceniu zdolnych, rozpoznawaniu lub rozwijaniu ich potencjału i predyspozycji albo zainteresowań i relacji z otoczeniem zewnętrznym. Nie ma w tym nic dziwnego – człowiek jest wszak istotą społeczną, ukształtowaną w wyniku społecznych oddziaływań. Jednym z najważniejszych środowisk kształtujących młodego człowieka jest środowisko szkolne ze swymi swoistymi cechami tworzącymi uwarunkowania rozwojowe nazywane często klimatem szkoły. Istnieje dosyć powszechna zgoda co do tego, że korzystnym z punktu widzenia rozwoju ucznia jest tworzenie (wytworzenie) w szkole takiego klimatu, w którym społeczność szkolna stanowi środowisko bezpieczne, zapewniające dobre samopoczucie ucznia. Ta dominująca perspektywa myślenia o szkolnych uwarunkowaniach rozwoju identyfikuje

funkcjonowanie młodego człowieka poprzez jego rolę jako ucznia, zanurzonego i uwikłanego w relacje społeczne wynikające z tej roli. Ginie nam z oczu autonomia działania, świat wewnętrzny uczniów, problemy, które każdy z nich musi rozwiązywać indywidualnie, bez kontaktu z innymi i bez porozumiewania się z nimi. Powstaje zatem ważne pytanie o możliwość uzgodnienia wpływu oddziaływań, wynikających z określonego klimatu panującego w szkole i będącego wynikiem ukształtowanych relacji społecznych z oddziaływaniami niezbędnymi dla kształtowania indywidualności, a więc jednostki, która się społeczeństwu nie kłania. Poszukiwanie odpowiedzi na to pytanie stanowi zasadniczą oś rozważań referatu.

prof. Franciszek Szlosek

Uczeń zdolny w szkole zawodowej

Kiedy mówimy o uczniu zdolnym winniśmy uwzględnić specyfikę szkoły, do której on uczęszcza. Jest to bowiem teren i zarazem kontekst ujawniania się i funkcjonowania konkretnych zdolności uczniowskich w konkretnych warunkach. Specyfika szkoły zawodowej polega głównie na tym, że jej absolwent nie tylko winien opanować i zrozumieć określone programem zbiory wiedzy (co jest celem szkoły ogólnokształcącej), ale musi umieć zastosować tę wiedzę w praktycznym działaniu: na stanowisku pracy. Stąd zdolności ucznia w szkole zawodowej są, w pierwszej kolejności, postrzegane i oceniane przez pryzmat ich przydatności w przyszłej pracy zawodowej, co nie oznacza, że inny potencjał danego ucznia jest pomijany czy lekceważony. Zatem w swoim wystąpieniu podejmę próbę bardziej szczegółowego wyartykułowania zależności pomiędzy konkretnymi zdolnościami uczniów a warunkami jakie dla ich rozwoju stwarza szkoła zawodowa kształcąca w masowych zawodach.

dr hab. Svitlana Kohut

Interdyscyplinarny klimat edukacyjny jako przestrzeń rozwoju i wsparcia psychospołecznego studentów w czasie wojny

Wojna w Ukrainie w sposób fundamentalny przekształca przestrzeń edukacyjną, intensyfikując zarówno wyzwania rozwojowe studentów, jak i ich potrzeby psychospołeczne. W sytuacji chronicznego stresu, niepewności i doświadczeń traumatycznych szczególnego znaczenia nabiera tworzenie środowiska edukacyjnego,

które nie tylko wspiera rozwój akademicki, lecz także pełni funkcję regulacyjną i ochronną dla dobrostanu psychicznego. W tym kontekście interdyscyplinarność – integrująca perspektywy psychologii, pracy socjalnej oraz edukacji zorientowanej na społeczność – staje się kluczowym zasobem budowania środowiska sprzyjającego uczeniu się, adaptacji i rezyliencji. Celem badania jest pogłębiona analiza mechanizmów kształtowania interdyscyplinarnego klimatu edukacyjnego, który wspiera rozwój potencjału, kompetencji i tożsamości zawodowej studentów, przy jednoczesnym wzmacnianiu ich odporności psychicznej oraz zdolności radzenia sobie w warunkach długotrwałego stresu i zagrożenia. Badanie ma charakter jakościowy i opiera się na refleksyjnej analizie praktyk edukacyjnych realizowanych na Wydziale Nauk o Zdrowiu Ukraińskiego Uniwersytetu Katolickiego. Zastosowano podejście studium przypadku, wzbogacone o obserwację uczestniczącą oraz analizę interakcji interdyscyplinarnych zachodzących w procesie kształcenia. Uwzględniono również analizę zaangażowania studentów i kadry dydaktycznej w inicjatywy z zakresu wsparcia zdrowia psychicznego oraz działania edukacyjne o charakterze społecznościowym. Szczególny nacisk położono na identyfikację praktyk sprzyjających budowaniu poczucia bezpieczeństwa psychologicznego, sprawstwa oraz sensu zaangażowania edukacyjnego. W badaniu uczestniczyli studenci kierunków takich jak psychologia i praca socjalna, a także nauczyciele akademicy zaangażowani w kształcenie interdyscyplinarne oraz rozwijanie współpracy międzyzawodowej. Grupa ta aktywnie uczestniczy w projektach zorientowanych na społeczność, które łączą proces uczenia się z realnymi działaniami pomocowymi i wsparciem społecznym. Wyniki wskazują, że interdyscyplinarny klimat edukacyjny, wsparty podejściem Service Learning, sprzyja nie tylko wzrostowi zaangażowania studentów, lecz także rozwojowi kluczowych kompetencji psychospołecznych, takich jak empatia, refleksyjność, odpowiedzialność oraz umiejętność współpracy w warunkach niepewności. Udział w działaniach na rzecz zdrowia psychicznego oraz bezpośredni kontakt z doświadczeniem społecznym innych osób pogłębiają rozumienie ról zawodowych i wzmacniają integrację wiedzy teoretycznej z praktyką. Jednocześnie aktywne uczestnictwo w takich inicjatywach pełni funkcję buforującą wobec stresu, wspierając regulację emocjonalną, poczucie sensu oraz indywidualną i zbiorową rezyliencję studentów. Interdyscyplinarny klimat edukacyjny, wzmacniany poprzez praktyki uczenia się zakorzenione w doświadczeniu społecznym oraz zaangażowanie w działania na rzecz zdrowia psychicznego, stanowi istotny czynnik wspierający rozwój studentów w warunkach kryzysu. Tworzy on

inkluzywną i wspierającą przestrzeń edukacyjną, która uwzględnia zróżnicowane potrzeby rozwojowe i emocjonalne, a także sprzyja równoważeniu wymagań akademickich z troską o dobrostan. Podejście to wpisuje się w paradygmat edukacji odpowiedzialnej społecznie, w której proces kształcenia staje się jednocześnie przestrzenią budowania kompetencji profesjonalnych, odporności psychicznej oraz zaangażowania obywatelskiego.

dr hab. Urszula Bartnikowska, prof. UWM

dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

***Klimat szkoły w perspektywie potrzeb grona pedagogicznego
w świetle/perspektywie teorii poliwalgalnej***

Teoria poliwalgalna tłumaczy, w jaki sposób układ nerwowy pozwala przystosować się do bieżących sytuacji. Promuje ona terminy takie jak: regulacja (w tym samoregulacja i koregulacja), system społecznego zaangażowania, poczucie bezpieczeństwa, neurocepcja. W naszym wystąpieniu traktujemy tę teorię jako pozwalającą głębiej zrozumieć i zinterpretować doświadczenia nauczycieli. Badania zostały wykonane w nurcie badań jakościowych, z wykorzystaniem analizy wtórnej jakościowych danych zastanych. Przeanalizowano wywiady indywidualne i fokusowe prowadzone w latach 2023-2025 z nauczycielami. Grupa obejmowała nauczycieli z różnych poziomów edukacyjnych. Wywiady dotyczyły doświadczeń badanych w pracy zawodowej. Wtórna analiza danych prowadziła do interpretacji wywiadów z wykorzystaniem teorii poliwalgalnej. To pozwoliło w innym świetle przeanalizować wypowiedzi nauczycieli, szczególnie w tematach: klimatu szkoły, dobrostanu, relacji społecznych, poczucia sprawstwa, wypalenia, rezyliencji, współczesnej roli nauczyciela. Analizy pozwoliły sformułować implikacje dla praktyki edukacyjnej wraz ze wskazówkami tworzenia miejsc ze sprzyjającym rozwojowi klimatem zarówno dla uczniów, jak i dla nauczycieli.

dr Małgorzata Jabłonowska

mgr Katarzyna Korbecka

Klimat szkół ponadpodstawowych. Czego obawiają się rodzice?

Referat podejmuje zagadnienie tych elementów klimatu szkół ponadpodstawowych, które budzą wątpliwości i obawy rodziców. Prezentuje wyniki badań kwestionariuszowych 460 rodziców warszawskich szkół, którzy odpowiadali w ankiecie elektronicznej na pytania otwarte. Badane obszary zostały wyłonione na podstawie koncepcji bioekologicznej wskazującej na związek środowiska, w którym człowiek żyje z jego cechami i dążeniami. Wzięto pod uwagę następujące aspekty: wyposażenie szkoły, relacje uczniów i nauczycieli oraz relacje rówieśnicze, proces dydaktyczny, strategie wsparcia oraz niepożądane zjawiska występujące w szkole. Rezultaty badań pokazują nie tylko pozytywne i neutralne wypowiedzi, ale także obszary wymagające doskonalenia, a nawet interwencji.

mgr Jarosław Rutkowski

***Klimat edukacyjny placówki opiekuńczo-wychowawczej
jako rzecz publiczna***

Placówka opiekuńczo-wychowawcza jako forma instytucjonalnej pieczy zastępczej, kształtując środowisko zastępcze dziecka, podejmuje działania na rzecz jego rozwoju. Znaczące jest tutaj uznanie, że konstytutywną cechą placówki jest „bycie między”. Placówka opiekuńczo-wychowawcza usytuowana lokalnie projektuje między-przestrzeń, gdzie ważne jest bycie-w oraz bycie-między, gdzie ważne jest otwarcie na przestrzeń, która ma charakter fizyczny i zarazem mentalny. Wobec takiego ujęcia placówka nie jest jedynie zorganizowaną przestrzenią kompensacji braków rozwojowych osób małoletnich (instytucjonalną przestrzenią opiekuńczo-wychowawczą), ani jedynie heteretopią kryzysu (przestrzenią tymczasowego pobytu i usamodzielniania), ale obejmującą także te wymiary przestrzeni edukacyjną zorientowaną na świat w polu działań lokalnych (dyskursywną przestrzenią troski). Afirmacja świata i troska o niego wyznaczają tutaj orientację działania placówki opiekuńczo-wychowawczej w perspektywie trialektycznej. W ujęciu trialektycznym możliwe jest wychodzenie poza dialektykę „albo-albo” – miejsce zapewnienia potrzeb rozwojowych osób małoletnich albo kryzysowe miejsce zastępcze okaleczonych życiowo dzieci – i tworzenie nowych

sposobów działań, nowych praktyk społecznych w obszarze troski o sprawy społeczności lokalnej. W tym zakresie ważny jest klimat edukacyjny placówki, który wyznacza charakter oraz treść doświadczeń wychowanków i wychowawców. Klimat edukacyjny zawiera normy, wartości i oczekiwania w zakresie wspierania aktywności wychowanków, którzy mają czuć się bezpiecznie pod względem emocjonalnym, fizycznym i społecznym. Pozytywny klimat edukacyjny placówki sprzyja rozwojowi dzieci i ich aktywności twórczej. Badanie i interpretacja złożonych zjawisk klimatu edukacyjnego placówki służy rozwijaniu sfery publicznej wokół wyzwań rozwojowych wychowanków i mieszkańców społeczności lokalnej. Kiedy klimat edukacyjny instytucji edukacyjnej jako rzecz publiczna zbiera i angażuje mieszkańców, badaczy, urzędników wokół studiowania jego złożoności, tworzona jest wiedza społecznie użyteczna. Wówczas pomiędzy komunikacyjnymi przepływami buduje się wspólnota myśli lokalnej, która uczy się i kształtuje postawy troski, czyniąc warunki do namysłu i działań na rzecz regeneracji naszego wspólnego świata. W takim ujęciu placówka opiekuńczo-wychowawcza usytuowana lokalnie, nasłuchująca i odczytująca oblicza poranionego świata w ramach praktykowanej troski skupia uwagę mieszkańców na rzeczy. Dana rzecz, dana sprawa zbiera ludzi wokół siebie. Wówczas świat staje się przedmiotem uwagi, troski i zainteresowania. Jednocześnie instytucja pieczy zastępczej usytuowana lokalnie orientuje swoje działania na bycie-w-świecie i bycie-ze-światem.

Sekcja 5

dr hab. Janina Florczykiewicz, prof. UwS

Realizacja społeczno-emocjonalnych potrzeb dziecka zdolnego w wirtualnej przestrzeni

Nierównomierny rozwój osobowości tj. brak symetrii między przyspieszonym rozwojem intelektualnym a rozwojem emocjonalnym, jest przyczyną ujawnianych przez dzieci zdolne trudności w przepracowaniu zróżnicowanych i bogatych emocjonalnie doświadczeń. Znajdują one ujście w podejmowanej przez dziecko aktywności

twórczej. Dostępność do cyberprzestrzeni stwarza potencjalnie nieograniczone możliwości realizacji tych potrzeb w przestrzeni wirtualnej. Przedmiotem podjętych rozważań jest analiza funkcjonowania dziecka zdolnego w rzeczywistości wyobrażonej – pozorowanej w kontekście jego specyficznych potrzeb.

dr Sylwia Galanciak

dr Agnieszka Kolek

Klimat uczelni w epoce hejtu. Zdrowie psychiczne młodych dorosłych a doświadczenie agresji elektronicznej

Referat podejmuje problematykę związku pomiędzy zdrowiem psychicznym młodych dorosłych a doświadczeniem przez nich hejtu (w różnych rolach). W badaniu, w którym udział wzięło 575 studentów wykorzystano autorski kwestionariusz, Skalę Depresji, Lęku i Stresu (DASS-21), Skalę Samooceny Rosenberga (SES) oraz Test Uzależnienia od Internetu K. Young. Wyniki wskazują na istnienie związku między doświadczaniem hejtu a poziomem depresji oraz uzależnienia od internetu u młodych dorosłych. Co niepokoi, szczególnie wysokie wyniki osiągnęli studenci pedagogiki

mgr Katarzyna Woś

dr Anna Róża Makaruk

Edukacja a rozwój wewnętrzny. Jak pomóc szkołom ponadpodstawowym wspierać dobrostan psychiczny uczniów?

mgr Katarzyna Woś dr Anna Róża Makaruk Edukacja a rozwój wewnętrzny. Jak pomóc szkołom ponadpodstawowym wspierać dobrostan psychiczny uczniów? Obraz ucznia wyłaniający się z Diagnozy młodzieży (Jastrzębowska i in., 2026) to widoczne przeciążenie, zagubienie, wynikające z niedopasowania systemu edukacji do realnych potrzeb młodych ludzi. Szkoła coraz częściej spotyka ucznia, który jest obecny fizycznie, ale psychicznie wycofany, zmęczony i niepewny swojej przyszłości. To przesunięcie od problemów dyscypliny do problemów dobrostanu jest jednym z najważniejszych wyzwań współczesnej edukacji. Coraz wyraźniej widoczne są trudności uczniów w funkcjonowaniu społecznym. W praktyce oznacza to problemy z pracą w grupie, unikanie współpracy, trudności w komunikacji czy wyrażaniu emocji.

Uczniowie często nie potrafią rozwiązywać konfliktów, a napięcia narastają i przenoszą się do relacji rówieśniczych. Z perspektywy klasy szkolnej oznacza to większą liczbę nieporozumień, wykluczeń czy napięć w grupie. Szkoła, mimo że jest środowiskiem społecznym, nie zawsze uczy, jak w tym środowisku funkcjonować. Jak pokazuje diagnoza, rozwój kompetencji relacyjnych i radzenia sobie ze stresem jest niewystarczający. Istotnym elementem codzienności szkolnej jest także napięcie pomiędzy uczniem, rodzicem a nauczycielem. Uczeń funkcjonuje pod presją oczekiwań. Z jednej strony szkolnych (wyniki, egzaminy), z drugiej rodzinnych (ambicje, lęk o przyszłość). Nauczyciel natomiast działa w systemie rozliczanym z efektów i wyników. W efekcie szkoła staje się miejscem przecięcia tych oczekiwań, a uczeń znajduje się w centrum napięcia, którego często nie jest w stanie udźwignąć. określa szkołę jako „węzeł napięć”, co dobrze oddaje codzienne doświadczenie wielu młodych ludzi, jako funkcjonowanie w ciągłym poczuciu presji. Na pozytywne samopoczucie psychiczne członków społeczności szkolnej w danej placówce oddziałuje wiele czynników, zawierających się w szerokim spektrum potrzeb wynikających z klimatu szkoły. Badania pokazują, że presja wyników w systemie edukacyjnym może prowadzić do marginalizowania potrzeb uczniów, co skutkuje spadkiem ich zaangażowania i motywacji (Kohn, 2014). Uczniowie odczuwają także presję czasową wynikającą z konieczności realizacji obszernego materiału w zakresie poszczególnych przedmiotów przez nauczycieli. Wskazane czynniki w negatywny sposób oddziałują na uczniów, wywołując stres. W XXI wieku w Polsce niektórzy – prawie dorośli uczniowie, boją się sprawdzianów, egzaminów czy odpowiedzi podczas lekcji. Sfera społeczna, praktyczna, oparta na współpracy pełni rolę marginalną w stosunku do obowiązków stricte związanych z nauką. Zarówno uczniowie, jak i nauczyciele potrzebują realnych i sprawnych rozwiązań poprawiających samopoczucie w szkołach (OECD, 2020), a zmiany w edukacji na poziomie szkół ponadpodstawowych są potrzebne w różnych obszarach, a przede wszystkim w zakresie wsparcia zdrowia psychicznego. Wystąpienie konferencyjne z jednej strony ukazuje funkcjonowanie ucznia w szkole ponadpodstawowej z perspektywy społecznej, z drugiej natomiast pozwala na poszerzenie wiedzy o możliwościach wspierania dobrostanu uczniów poprzez udział w warsztatach redukcji stresu realizowanych przez organizację pozarządową.

lic. Emilia Adrianna Babska

mgr Karolina Weronika Filipowicz

Dobrostan psychiczny i odporność psychiczna uczniów zdolnych

Celem wystąpienia jest omówienie problematyki dobrostanu psychicznego i odporności psychicznej uczniów zdolnych, jak i prezentacja wyników badań wskazujących na wyższy poziom odporności psychicznej u sportowców niż uczniów nietreningujących.

dr Monika Rebizant

dr Anna Róża Makaruk

Klimat szkoły jako przestrzeń kształtowania tożsamości uczniów w świecie mediów i kultury kidfluencerów

Wystąpienie koncentruje się na roli klimatu szkoły w procesie kształtowania tożsamości uczniów w warunkach rosnącego wpływu mediów cyfrowych oraz kultury kidfluencerów. Współczesne dzieciństwo w coraz większym stopniu osadzone jest w rzeczywistości wirtualnej, w której media społecznościowe stanowią istotną przestrzeń konstruowania obrazu siebie, stylu życia oraz systemu wartości. Szczególnym przejawem tych przemian jest zjawisko dziecięcych influencerów, funkcjonujących często w ramach tzw. kont rodzinnych, gdzie aktywność medialna łączy wymiar ekspresyjny z komercyjnym, a dziecko staje się centralną postacią przekazu. Celem referatu jest analiza wpływu aktywności dziecięcych influencerów w mediach społecznościowych na proces kształtowania ich tożsamości oraz identyfikacja znaczenia klimatu szkoły jako środowiska wspierającego rozwój podmiotowości ucznia. Postawione pytania badawcze dotyczą sposobów konstruowania tożsamości w przestrzeni cyfrowej, zależności między zaangażowaniem rodziców w działalność medialną dziecka a jego obrazem siebie, a także zagrożeń wynikających z internalizacji uproszczonych i komercyjnych wzorców promowanych w kulturze influencerów. Podstawę empiryczną stanowi jakościowa analiza treści publikowanych przez dziecięcych influencerów, ukierunkowana na rozpoznanie strategii autoprezentacyjnych oraz sposobów kreowania wizerunku w sieci. Szczególnego znaczenia nabiera klimat szkoły jako przestrzeni wychowawczej sprzyjającej budowaniu tożsamości opartej na refleksyjności, autonomii i autentyczności. Szkoła może pełnić funkcję mediacyjną między światem wartości edukacyjnych a presją

kultury cyfrowej, wspierając uczniów w krytycznym odnoszeniu się do wzorców obecnych w mediach oraz w kształtowaniu spójnego i stabilnego obrazu siebie. Referat wskazuje na potrzebę rozwijania strategii pedagogicznych, które wzmacniają podmiotowość ucznia i jego odporność na wpływ kultury influencerów, uwzględniając zarówno potencjał, jak i zagrożenia wynikające z uczestnictwa w środowisku cyfrowym.

Sekcja 6

dr Magdalena Janota-Bzowska

***Indywidualnie i wspólnie – o pracy artystycznej
w obszarze sztuk wizualnych***

Edukacja artystyczna odbywa się w nieustannym poszukiwaniu równowagi pomiędzy jednostkową ekspresją i współuczestnictwem w działaniu twórczym. Rozważanie dotyczy autonomicznej refleksji artystycznej zestawionej z koncepcją wymiany doświadczeń i współpracy.

mgr Beata Bielska-Karwot

dr Alicja Baum

dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Jak wyobrażasz sobie geniusza? Wyobrażenia młodzieży na temat osób wybitnych

Wystąpienie koncentruje się na problematyce stereotypizacji osób wybitnych. Celem badania jest poznanie wyobrażeń i stereotypów młodzieży na temat geniuszy. Głównym problemem badawczym jest to, jak młodzież wyobraża sobie i opisuje swoje wyobrażenia na temat osób wybitnych? Wśród pytań szczegółowych poszukiwano odpowiedzi o związek geniusza z płcią, z postaciami z kultury masowej, z charakterystycznymi cechami zachowania lub wyglądu, atrybutami oraz negatywnymi

stereotypami. Uczniowie szkół ponadpodstawowych pracowali metodą projekcyjną, wykorzystując możliwość realizacji pracy plastycznej i dodania do niej opisu. Wyniki badań pokazują zróżnicowaną wizję geniusza – pojawiają się zarówno koncepcje elitarne, jak i egalitarne. Geniusz częściej jest utożsamiany z mężczyzną, pojawiają się też przedstawiciele świata nauki, sportu, sztuki i biznesu. Dominującym symbolem geniuszu, jest mózg, który oznacza zarówno wiedzę, jaki odmienny sposób myślenia i pomysłowość/kreatywność. Wśród rysunków i opisów sporadycznie pojawiają się przedstawienia osób wybitnych w negatywnym świetle (osoba zaniedbana, szalona, niemoralna, nieszczęśliwa, izolowana), samych cech sugerujących negatywny sposób postrzegania geniusza jest znacznie więcej. Uzyskane wyniki wskazują na refleksyjność młodzieży w przedstawianiu osób wybitnych oraz brak jednoznaczności w określaniu ich cech i zachowań.

dr Dominika Łowkajtis

Zachwyt jako stymulator aktywności twórczej w okresie ideoplastyki

Celem wystąpienia jest omówienie zjawiska zachwyty jako intensywnego doświadczenia estetycznego i poznawczego, odgrywającego istotną rolę w inicjowaniu oraz podtrzymywaniu aktywności twórczej. Istotne będzie określenie funkcji zachwyty jako czynnika stymulującego w okresie ideoplastyki. W prezentowanym ujęciu zachwyt rozumiany jest nie tylko jako czynnik uruchamiający impuls twórczy, lecz także wzmacniający motywację wewnętrzną, sprzyjający intensyfikacji wyobraźni oraz ułatwiający przekraczanie schematów poznawczych. W referacie zostanie podjęta próba analizy zależności między doświadczeniem zachwyty a dynamiką procesów ideoplastycznych, z uwzględnieniem perspektywy psychologicznej i neuroestetycznej. Szczególna uwaga zostanie poświęcona mechanizmom, dzięki którym zachwyt wpływa na generowanie nowych jakości znaczeniowych, reorganizację materiału twórczego oraz pogłębienie relacji podmiotu z tworzywem. Rozważania zostaną zilustrowane przykładami z praktyki artystyczno-edukacyjnej.

dr Beata Szurowska

Podmiotowość dziecka w procesie twórczym w perspektywie

Koncepcji Stymulacji Emocjonalnej

Wystąpienie podejmuje problem podmiotowości dziecka ujawniającej się w procesie twórczym, analizowanym w perspektywie Koncepcji Stymulacji Emocjonalnej (KSE). Punktem wyjścia jest założenie, że aktywność twórcza stanowi naturalną formę organizowania doświadczenia dziecka oraz przestrzeń, w której aktualizują się jego sprawczość, autonomia interpretacyjna i zdolność do nadawania znaczeń otaczającej rzeczywistości. W tym ujęciu twórczość nie jest traktowana przede wszystkim jako wytwarzanie określonych produktów, lecz jako proces symbolicznego przekształcania doświadczenia, umożliwiający dziecku konstruowanie własnych reprezentacji świata. W referacie zostaną omówione mechanizmy pedagogiczne sprzyjające ujawnianiu się podmiotowości dziecka w działaniach twórczych, takie jak projektowanie otwartych sytuacji zadaniowych, uznanie różnorodnych form ekspresji oraz ograniczanie nadmiernej ingerencji dorosłego w przebieg aktywności dziecka. Jednocześnie wskazane zostaną czynniki mogące zakłócać rozwój twórczej autonomii, między innymi normatywizacja estetyczna, poprawianie prac dzieci oraz dominacja zewnętrznej kontroli i oceny. Analiza przykładów zaczerpniętych z praktyki edukacji przedszkolnej, obejmujących zabawy symboliczne, spontaniczne narracje dziecięce, neologizmy oraz autorskie utwory językowe, pozwala ukazać twórczość jako zjawisko pełniące istotne funkcje poznawcze, komunikacyjne i społeczno-emocjonalne. W konkluzji podkreślona zostaje potrzeba projektowania środowisk edukacyjnych, które uznają dziecięcą aktywność twórczą za ważny obszar realizacji podmiotowości dziecka oraz równoprawną formę poznania i uczestnictwa w rzeczywistości społecznej.

dr Magdalena Ostolska

Klimat szkoły zaczyna się od głosu: o roli pracy nad emisją głosu

w kulturze komunikacyjnej nauczycieli

Głos nauczyciela stanowi jeden z kluczowych elementów klimatu szkoły, ponieważ wpływa na jakość relacji, emocjonalny ton komunikacji oraz poczucie bezpieczeństwa w środowisku edukacyjnym. Celem wystąpienia jest ukazanie znaczenia pracy nad emisją głosu jako elementu kultury komunikacyjnej nauczycieli oraz czynnika

wspierającego kreatywną obecność pedagogiczną. W perspektywie ucieleśnionej (embodied cognition) głos ujmowany jest nie wyłącznie jako narzędzie przekazu werbalnego, lecz jako forma ekspresji zakorzeniona w doświadczeniu cielesnym, emocjonalnym i poznawczym nauczyciela. Badania wskazują, że świadoma praca z głosem sprzyja redukcji napięć somatycznych, zwiększa poczucie sprawstwa oraz wspiera regulację emocjonalną, co ma bezpośrednie przełożenie na klimat komunikacyjny szkoły. Wystąpienie podejmuje refleksję nad tym, w jaki sposób praca nad emisją głosu nauczyciela może stanowić istotny element budowania środowiska edukacyjnego sprzyjającego dobrostanowi i twórczemu zaangażowaniu wszystkich uczestników procesu edukacyjnego.

mgr Ewa Weremczuk-Marczyńska

Klimat szkoły jako regulator zdrowia psychicznego i kreatywności uczniów – analiza w świetle badań edukacyjnych oraz raportów o kondycji psychicznej młodzieży

Celem wystąpienia jest próba integracji wyników badań udostępnionych przez Instytutu Badań Edukacyjnych (IBE), OECD (PISA) oraz raportów dotyczących zdrowia psychicznego młodzieży w celu zaproponowania modelu wyjaśniającego zależności między klimatem szkoły, zdrowiem psychicznym a kreatywnością uczniów. W proponowanym ujęciu klimat szkoły oddziałuje na kreatywność nie bezpośrednio, lecz poprzez regulację funkcjonowania psychicznego ucznia, obejmującą poziom stresu, dobrostan oraz poczucie sprawstwa. Kreatywność pełni przy tym podwójną rolę – jako wskaźnik potencjału oraz zasób wspierający regulację emocjonalną i adaptację.

Sekcja posterowa

dr Aleksandra Gajda

Od przekonań do wyborów. Czterowymiarowy model preferencji STEM

Mimo że różnice w osiągnięciach matematycznych dziewcząt i chłopców są niewielkie, wybory edukacyjne w obszarze STEM pozostają silnie zróżnicowane ze względu na płeć. Celem posteru jest przedstawienie czterowymiarowego modelu teoretycznego wyjaśniającego preferencje uczniów wobec przedmiotów i ścieżek STEM. Model integruje czynniki uczniowskie (płeć, motywacja, twórcza samoskuteczność matematyczna), nauczycielskie (atrybucje sukcesu, stereotypy płci, twórcze strategie nauczania), rodzinne (oczekiwania, status społeczno-ekonomiczny) oraz kontekst rówieśniczo-szkolny. Szczególne miejsce zajmuje twórcza samoskuteczność w matematyce jako mechanizm łączący przekonania o własnych możliwościach z motywacją i decyzjami edukacyjnymi. Model osadzony jest w teorii samoskuteczności Bandury, teorii atrybucji Weinerja oraz teorii oczekiwań i wartości (EVT) Eccles i Wigfield. Propozycja stanowi ramę dla badań empirycznych w polskim kontekście edukacyjnym i wskazuje potencjalne punkty interwencji sprzyjające budowaniu bardziej inkluzywnego klimatu dla zdolnych – rozumianego jako klimat wspierający rozwój talentów niezależnie od płci.

Paweł Dymowicz

Rola psychologa szkolnego we wspieraniu rozwoju i inkluzji uczniów

Psychologia szkolna stanowi rozległy obszar profesjonalny, obejmujący różnorodne podejścia do wspierania rozwoju uczniów. Zawód ten w ciągu ostatnich 20 lat doświadczył wyraźnego rozwoju, współczesna praktyka coraz częściej odchodzi od modelu skoncentrowanego wyłącznie na diagnozie i pracy indywidualnej na rzecz podejścia systemowego (Farrel, 2009). Koncentruje się ono na współpracy z całym środowiskiem szkolnym, a także na działaniach profilaktycznych i interwencyjnych, których celem jest zapewnienie równych szans edukacyjnych wszystkim uczniom, niezależnie od ich potrzeb i możliwości. Mimo rosnącego uznania dla zawodu psychologa szkolnego, specjaliści ci nadal mierzą się z wieloma trudnościami, takimi

jak niejasność roli zawodowej, nierealistyczne oczekiwania ze strony rodziców i kadry pedagogicznej oraz niedobór personelu, który ogranicza zakres możliwych działań (Conoley i in., 2020). W efekcie psychologowie często nie są w stanie realizować wszystkich zadań na oczekiwanym poziomie. Aby poprawić tę sytuację, konieczne jest podjęcie działań systemowych, takich jak wzmocnienie współpracy z administracją oświatową na poziomie lokalnym i krajowym, doprecyzowanie ról i funkcji psychologa szkolnego oraz zwiększenie liczby specjalistów w placówkach edukacyjnych (Forlin, 2010). Podjęcie tych działań jest zatem kluczowe dla pełnego wykorzystania potencjału psychologa szkolnego w rozwoju uczniów i funkcjonowaniu systemu szkolnego. Bibliografia: Conoley, J. C., Powers, K., i Gutkin, T. B. (2020). How is school psychology doing: Why hasn't school psychology realized its promise?. *School Psychology*, 35(6), 367. Farrell, P. (2009). The developing role of school and educational psychologists in supporting children, schools and families. *Papeles del Psicológico*, 30(1), 74-85. Forlin, C. (2010). The role of the school psychologist in inclusive education for ensuring quality learning outcomes for all learners. *School Psychology International*, 31(6), 617-630.

dr Alicja Baum

dr Maria Trzcińska-Król

Postawy osób studiujących wobec sztucznej inteligencji. Porównanie wyników trzech fal badania

Podjęta analiza dotyczy porównania wyników trzech fal badania przeprowadzonego w latach 2024–2026 wśród osób studiujących w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie. Celem badania było poznanie postaw osób studiujących wobec sztucznej inteligencji (AI). W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety. Narzędzie badań stanowił kwestionariusz The General Attitudes towards Artificial Intelligence Scale (GAAIS) autorstwa Astrid Schepman i Paul Rodway. Główny problem badawczy rozstrzygany w ramach podjętej analizy sformułowano: Czy postawy osób studiujących wobec sztucznej inteligencji ustalone w ramach poszczególnych fal różnią się? Problemy szczegółowe dookreślono: Jakie są postawy w ramach skali pozytywnej i negatywnej dla poszczególnych fal badania? Czy postawy w ramach skali pozytywnej i negatywnej,

ustalone dla poszczególnych fal, różnią się istotnie? Czy korelacja między skalami – pozytywną i negatywną – ustalona w poszczególnych falach, jest istotna a jej kierunek tożsamy? W badaniu łącznie udział wzięło 721 osób studiujących (n1 = 226; n2 = 243; n3 = 252). Ustalono, że w każdym kolejnym roku badania osoby studiujące uzyskiwały niższe średnie wyniki w ramach postawy pozytywnej i negatywnej. Istotną statystycznie różnicę stwierdzono między wynikami fali pierwszej i trzeciej oraz drugiej i trzeciej. Korelacja między skalami była istotna statystycznie a jej kierunek dodatni w każdej fali badania. Z przeprowadzonej analizy wynika, że osoby studiujące w Akademii Pedagogiki Specjalnej w Warszawie mają coraz mniej pozytywne nastawienie wobec korzyści związanych z wykorzystaniem sztucznej inteligencji oraz coraz mniej wyrozumiałe nastawienia wobec jej wad. Niezależnie od fali badania utrzymuje się istotna zależność, zgodnie z którą bardziej pozytywne nastawienie do korzyści związanych z AI wiąże się z większą wyrozumiałością wobec jej wad.

dr Alicja Baum

dr hab. Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Ile kosztuje rozwój zdolności sportowych dziecka? Nakłady finansowe ponoszone przez rodzinę

Celem wystąpienia jest przedstawienie doświadczeń rodziny związanych z rozwojem zdolności sportowych dziecka w kontekście ponoszonych kosztów finansowych na podstawie badań realizowanych w środowisku warszawskim.

W prezentowanej analizie szukano odpowiedzi na pytania o: wysokość nakładów finansowych ponoszonych przez rodzinę, usługi i aktywności, które opłacają rodzice oraz obszary, w których konieczne są wyrzeczenia rodziny, z uwagi na rozwijanie zdolności sportowych dziecka.

W badaniu, którego częścią jest analizowane zagadnienie, zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety. Narzędzie badań stanowił autorski kwestionariusz, który odwołuje się do teorii „dzieci wysokiej jakości” Garego Beckera oraz Mega-Modelu Zdolności Subotnik i współautorów.

W badaniu wzięło udział 415 rodziców, którzy wypowiedali się na temat doświadczeń związanych z rozwijaniem zdolności sportowych swoich dzieci w wieku

od 7 do 15 lat, które w większości uczęszczały do klas lub szkół sportowych. Terenem badań była Warszawa.

Niemal 70% badanych uważa, że rozwój zdolności sportowych ich dziecka wymaga wysokich nakładów finansowych, a tylko trzy osoby zadeklarowały, że nie ponoszą żadnych nakładów z tym związanych. Wydatki rodziny związane z rozwijaniem zdolności sportowych dziecka są bardzo zróżnicowane, a średni roczny ich koszt oszacowano na 9 223,35 zł (SD = 9 789,25 zł; max = 100 000 zł, min = 0 zł). Rodzice najczęściej opłacają: dobrej jakości ubrania i sprzęt sportowy (84,3%), składki członkowskie w ramach klubu sportowego (80,0%), dodatkowe zajęcia sportowe (74,9%) oraz udział w zawodach/turniejach sportowych (74,5%). Co czwarta badana osoba przyznała, że rodzina musiała z czegoś zrezygnować, aby dziecko mogło rozwijać zdolności sportowe. Rezygnacje te dotyczyły najczęściej: wspólnych wyjazdów, wybranych potrzeb rodziców, wyższego standardu konsumpcji, wybranych potrzeb dzieci, wspólnych wyjść do kina, teatru czy restauracji.

Badania potwierdziły, że zdolności o charakterze sportowym wymagają wysokich nakładów finansowych, a ich rozwijanie często związane jest z koniecznością ograniczenia lub rezygnacji pozostałych członków rodziny z własnych potrzeb.

dr Maria Trzcńska-Król

Postrzeżenie talentu muzycznego przez studentów i studentki

Wprowadzenie: Pojęcie talentu muzycznego oraz sposób, w jaki jest ono postrzegane, stanowi złożony obszar badawczy na styku edukacji muzycznej, psychologii rozwojowej i teorii motywacji. Badanie dotyczy postrzegania talentu muzycznego przez studentów i studentki wyższych uczelni, z perspektywy pedagogicznej, kontekstu rozwijania zdolności i twórczości, odwołując się do koncepcji m.in. Gardnera, Ganne'a, Amabile'a.

Cel: Celem badania było poznanie sposobów, w jaki studenci definiują i rozumieją pojęcie „talentu muzycznego” oraz analiza działań związanych z rozwojem muzycznym.

Metoda: Badanie miało charakter eksploracyjny. W badaniu zastosowano metodę sondażu diagnostycznego z wykorzystaniem techniki ankiety. Narzędzie badań stanowił autorski kwestionariusz ankiety, składający się z 9 pytań diagnostycznych oraz metryczki. Stwierdzenia podzielono na 4 skale (biologiczno-wrodzoną, rozwojowo-środowiskową, poznawczo-umiejętnościową, ekspresyjno-twórczą). Ankiety

rozesłano drogą elektroniczną do opiekunów chórów akademickich z 6 uczelni wyższych z Warszawy i 5 z Lublina, z prośbą o udostępnienie jej osobom studiującym będącym członkiem/członkinią akademickich chórów i zespołów muzycznych.

Próba: N = 40.

Wyniki: Badani postrzegają talent muzyczny głównie jako zdolność rozwijaną poprzez doświadczenie, środowisko i pracę, a nie wyłącznie jako wrodzony dar. Najwyżej oceniane są aspekty rozwojowo-środowiskowe. Kluczową rolę w rozpoznawaniu talentu odgrywają nauczyciele oraz osiągnięte sukcesy muzyczne. Za najważniejsze przejawy talentu uznaje się zdolność wyrażania emocji, szybkie uczenie się oraz łatwość zapamiętywania melodii. Jednocześnie respondenci częściej wskazują motywację i potrzebę kontaktu z muzyką niż klasyczne zdolności techniczne, takie jak słuch czy rytm.

mgr Patrycja Smoleńska

Taniec jako laboratorium relacyjności – jakości ruchu jako wskaźniki samorozwoju w klimacie wspierającym dobrostan

Współczesne podejścia do edukacji podkreślają znaczenie tworzenia klimatu sprzyjającego dobrostanowi, autonomii i samoregulacji, z uwzględnieniem integracji ciała i psychiki. W perspektywie relacyjnej Piotr Sztompki jakość funkcjonowania jednostki wiąże się z jakością relacji, które znajdują swoje ucieleśnienie w sposobie bycia w ruchu. Taniec może stanowić przestrzeń eksploracji tych zależności. Celem badań jest analiza jakości ruchu jako wskaźników samopoznania i samoregulacji oraz ich znaczenia w budowaniu dobrostanu w środowisku edukacyjnym. Badanie ma charakter jakościowy i eksploracyjny. Zastosowane zostaną obserwacja uczestnicząca, analiza ruchu inspirowana podejściami somatycznymi oraz wywiady pogłębione. Analiza obejmuje takie kategorie, jak płynność, napięcie, rytm i ekspansja jako przejawy stanów psychofizycznych i relacyjnych. Grupę badaną stanowić będą nauczyciele uczestniczący w warsztatach opartych na pracy z ciałem i tańcem. W interpretacji uwzględniono także perspektywę Profesora Zbigniewa Kwiecińskiego, wskazującą na rolę mechanizmów reaktywnych w kształtowaniu relacyjności. Badania są w toku. Zakłada się, że praca z jakością ruchu może wspierać rozwój samoświadomości, regulacji emocji oraz dobrostanu. Wyniki mogą wskazać na

znaczenie tańca jako narzędzia wspierającego samorozwój i przeciwdziałającego wypaleniu w środowisku edukacyjnym.

Zofia Jachowicz

STEM w edukacji dzieci z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Edukacja STEM stwarza możliwości rozwijania potencjału uczniów z ASD poprzez wykorzystanie ich zainteresowań i zdolności analitycznych. Odpowiednio zaprojektowane środowisko sprzyja inkluzji, dobrostanowi oraz aktywnemu uczestnictwu w procesie uczenia się.

Marita Ewa Fotyga

Klimat szkolny i teoria autodeterminacji jako fundamenty wsparcia potencjału i zdolności każdego ucznia

Klimat szkolny to jakość i charakter życia szkolnego w odniesieniu do norm i wartości, relacji międzyludzkich i interakcji społecznych oraz procesów i struktur organizacyjnych, która ma znaczący wpływ na osiągnięcia, rozwój talentu i umiejętności, motywację i rozwój społeczno-emocjonalny (McGiboney, 2023, s.5). Pozytywny klimat szkolny jest ściśle zależny od czasu i możliwości nauczycieli do poznania swoich uczniów, identyfikacji i reakcji na ich potrzeby oraz rozwinięcia współpracy pomiędzy domem a szkołą; kluczowe jest budowanie spersonalizowanych struktur szkolnych, które ułatwią budowanie spójnych, bezpiecznych relacji dla każdego dziecka (Darling-Hammond i DePaoli, 2020). Skuteczny plan obejmuje: małe grupy uczniów do nauki, zajęcia dodatkowe, bloki zajęciowe, współpracę specjalistów (nauczyciele-pedagogzy-psycholodzy), stałość nauczyciela, szkoły o dłuższym okresie nauczania (klasy 1-8), odpowiednią organizację przestrzeni sal (Darling-Hammond i DePaoli, 2020). Budowanie pozytywnego klimatu szkolnego, może być umocnione poprzez wprowadzenie teorii autodeterminacji (STD) do edukacji. STD podkreśla orientację na ucznia jako osobę w procesie kształcenia, oraz akcentuje wrodzoną tendencję człowieka do samorozwoju (Oszwa i Knopik, 2023). Wprowadzona w edukację, pozwala na podmiotowe postrzeganie uczniów i uczennic, budowanie ich poczucia przynależności do grupy oraz kształtowanie kompetencji szkolnych i pozaszkolnych (Oszwa i Knopik, 2023). Metoda STD skupia się nie tylko na wzmocnieniu gotowości

szkolnej i motywacji dziecka, lecz także na wsparciu rozwoju, dobrostanu oraz wzmocnieniu autonomii i kompetencji (Wang i in., 2024). Dodatkowo, STD wspiera uczniów w podejmowaniu wyzwań, które przekraczają jego obecne możliwości, co jest pozytywnym zjawiskiem, które kładzie nacisk na postrzeganie samego siebie jako kompetentnego, niezależnie od poziomu umiejętności (Wang i in., 2024). A także, pozwala to na odkrywanie własnego potencjału przez dziecko, odwagę do próbowania nowych zajęć, a także do aktywnego rozwijania własnych talentów (Kebbeh i Jelsma, 2025). Teoria autodeterminacji jest konkretną metodą wzmocnienia środowiska rozwojowego dziecka. Poprzez jednoczesne wspieranie autonomii, relacyjności i kompetencji, STD tworzy optymalny klimat do identyfikacji i szlifowania indywidualnych talentów (Guay, 2022). Co istotne, jest to podejście o charakterze uniwersalnym, w którym każde dziecko ma bezpieczną przestrzeń do odkrywania i rozwijania własnych zdolności. Darling-Hammond, L., & DePaoli, J. (2020). Why school climate matters and what can be done to improve it. *State Education Standard*, 20(2), 7. Guay, F. (2022). Applying self-determination theory to education: Regulations types, psychological needs, and autonomy supporting behaviors. *Canadian Journal of School Psychology*, 37(1), 75-92. Kebbeh, N., & Jelsma, E. (2025). The impact of child flourishing on school readiness: a structural equation modeling approach. *Cogent Education*, 12(1), 2511445. McGiboney, G. W. (2023). *The psychology of school climate*. Cambridge Scholars Publishing. Oszwa, U., & Knopik, T. (2023). Teoria autodeterminacji SDT jako inspiracja edukacyjno-wychowawcza. *Studia z Teorii Wychowania*, 14, 165-179. Wang, Y., Wang, H., Wang, S., Wind, S. A., & Gill, C. (2024). A systematic review and meta-analysis of self-determination-theory-based interventions in the education context. *Learning and Motivation*, 87, 102015.

Julia Fornal

Zabawki w Nauczaniu STEM: Praktyczne Narzędzia Rozwoju

Zabawki w edukacji STEM stanowią skuteczne narzędzie wspierające rozwój poznawczy dzieci poprzez integrację nauki z zabawą. Wzmacniają kreatywność, myślenie krytyczne i umiejętność rozwiązywania problemów, jednocześnie zwiększając motywację do nauki i zaangażowanie uczniów.

Wiktoria Wiśniewska

Inkluzyjna szkoła oczami uczniów na spektrum autyzmu

Wśród uczniów klas ogólnych pojawia się coraz więcej uczniów na spektrum autyzmu. Mimo wciąż poprawiających się standardów i rosnącej świadomości nauka w szkole nadal jest dla tych osób wyzwaniem. Przede wszystkim największe trudności uczniom na spektrum sprawiają kontakty z innymi. Większość zdecydowanie lepiej ocenia kontakt z nauczycielami niż z rówieśnikami, z którymi zwykle nie utrzymuje bliższych kontaktów. Często jednak uczniowie z ASD odczuwają silną potrzebę kontaktu z innymi, nawet pomimo odtrącenia i przemocy, np. wyzywania, ignorowania, przemocy fizycznej (Lew-Koralewicz, 2022). Przez to trudności sprawia im praca w grupach – interakcje z jej członkami, podział pracy i późniejsze zaprezentowanie. Stres i presja mogą prowadzić do ataków paniki, mutyzmu wybiórczego, a nawet unikania zajęć, co może powodować niechęć ze strony rówieśników (Majchrzak, 2023). Innym istotnym wyzwaniem dla uczniów w spektrum autyzmu są problemy sensoryczne. Najczęściej wymieniane są hałas, światło czy zapachy. W wielu placówkach uczniowie na spektrum nie mają miejsca, w którym mogliby odpocząć, co skutkuje zmęczeniem, nasileniem objawów lęku społecznego i/lub depresji, migrenami, a nawet niechęcią do chodzenia do szkoły (Majchrzak, 2023; Segiet, 2025). Większość uczniów na spektrum autyzmu nie lubi lekcji wychowania fizycznego. Zajęcia te wymagają sprawności fizycznej, co jest wyzwaniem ze względu na dysfunkcje motoryczne. Ponadto wykonywanie ćwiczeń może wiązać się z przeciążeniem sensorycznym. Wyniki w sporcie wpływają na sposób, w jaki uczeń jest postrzegany i oceniany (Moszyńska, 2018). Dlatego też ważna jest edukacja na temat spektrum autyzmu, aby nie kierowano się stereotypami czy uprzedzeniami, a także możliwe dostosowanie warunków panujących w szkołach tak, aby były one bardziej sprzyjające.

Bibliografia:

- Lew-Koralewicz, A. (2022). Edukacja włączająca w narracjach uczniów z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*, 85, 98–111.
- Majchrzak, A. (2023). Edukacja osób w spektrum autyzmu – głosem autysty. *Niepełnosprawność*, (50), 99–110. <https://doi.org/10.26881/ndps.2023.50.07>
- Moszyńska, M. (2018). Środowisko szkoły w narracjach uczniów z zespołem Aspergera – wnioski z badań. *Interdyscyplinarne Konteksty Pedagogiki Specjalnej*, (19), 161–170. <https://doi.org/10.14746/ikps.2017.19.10>

Segiet, T. (2025). Funkcjonowanie w szkole ogólnodostępnej w percepcji uczniów w spektrum autyzmu. *Niepełnosprawność i Rehabilitacja*, 98(2), 70–83. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0055.2582>

Ziemowit Tłusty

Maciej Zyśk

Projektowanie konsol handheld, druk 3D obudów i programowanie gier na warsztatach dla uczniów zdolnych jako przykład wykorzystania nowych technologii w edukacji STEAM

Poster ukazuje warsztaty projektowania konsol handheld dla uczniów zdolnych, łączące druk 3D obudów i programowanie gier. Ujęcie STEAM pokazuje rolę nowych technologii w rozwijaniu kreatywności, sprawczości, samorozwoju i kompetencji przyszłości.

Sekcja 7

dr hab. Marcin Gierczyk, prof. UŚ

dr Dagmara Dobosz

Między potencjałem a trudnością: uczniowie podwójnie wyjątkowi (2E) w kontekście diagnozy, funkcjonowania psychospołecznego i świadomości nauczycieli

Uczniowie podwójnie wyjątkowi (2E) łączą ponadprzeciętne uzdolnienia z jednoczesnym występowaniem trudności rozwojowych lub edukacyjnych, co czyni ich funkcjonowanie szczególnie złożonym i często trudnym do właściwej diagnozy. Celem prezentacji jest przybliżenie specyfiki tej grupy uczniów, ze szczególnym uwzględnieniem typów podwójnej wyjątkowości oraz najczęstszych trudności w ich identyfikacji. W wystąpieniu omówione zostaną także psychospołeczne konsekwencje funkcjonowania uczniów 2E, w tym wyzwania w zakresie samooceny i relacji społecznych, a także

rozpowszechnione mity utrudniające adekwatne wsparcie. Podkreślona zostanie rola nauczycieli w rozpoznawaniu potencjału i potrzeb uczniów 2E oraz znaczenie równoczesnego wspierania ich mocnych stron i trudności w środowisku szkolnym.

dr Monika Wolińska

Między potencjałem a marginalizacją. Klimat edukacyjny wobec osób podwójnie wyjątkowych (2e) w przestrzeniach inkluzyjnych i resocjalizacyjnych

Współczesne ujęcia zdolności coraz częściej odchodzą od perspektywy wyłącznie indywidualistycznej na rzecz podejść relacyjnych i kontekstualnych, w których kluczową rolę odgrywa środowisko rozwojowe jednostki. Szczególnie wyraźnie ujawnia się to w przypadku osób podwójnie wyjątkowych (twice exceptional – 2e), u których współwystępowanie wysokiego potencjału i trudności rozwojowych lub społecznych prowadzi do ich częstej „niewidzialności” w systemie edukacyjnym. Celem wystąpienia jest analiza znaczenia klimatu edukacyjnego – rozumianego jako splot relacji, norm, praktyk instytucjonalnych oraz ukrytych założeń aksjologicznych – w procesie rozpoznawania i rozwijania zdolności osób 2e funkcjonujących w przestrzeniach edukacji inkluzyjnej oraz instytucjach o charakterze resocjalizacyjnym. W referacie podjęta zostanie próba odpowiedzi na pytanie, czy i w jakim stopniu współczesne środowiska edukacyjne sprzyjają ujawnianiu się potencjału tych osób, czy raczej przyczyniają się do jego marginalizacji. Analiza zostanie osadzona w kontekście współczesnych modeli zdolności (Renzulli, Sternberg), koncepcji sensu życia Viktora E. Frankla oraz wybranych ujęć pedagogiki krytycznej, które pozwalają dostrzec mechanizmy reprodukcji wykluczenia w instytucjach edukacyjnych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona napięciu między potencjałem a doświadczeniem marginalizacji oraz roli klimatu relacyjnego w jego przewyciężaniu. Wnioski z analizy wskazują na konieczność redefinicji praktyk edukacyjnych w kierunku tworzenia środowisk sprzyjających rozpoznawaniu „ukrytych zdolności” oraz wspieraniu rozwoju osób funkcjonujących na styku normy i odmierności.

dr Monika Modrzejewska-Świgulska

Sztuka w relacji. Plener malarski jako przestrzeń uczenia się w grupie

Wystąpienie ma na celu prezentację roboczego modelu transmisyjno-wspólnotowego uczenia się-nauczania podczas plenerów malarskich. Model został zrekonstruowany na podstawie badań jakościowych: obserwacji, rozmów uczestnictwa.

dr Katarzyna Skalska

Relacje niepełnosprawności i wybitnych osiągnięć – analiza fenomenu w oparciu o życiorysy wybitnych osób z niepełnosprawnością

Na przestrzeni wieków osoby z niepełnosprawnością wniosły istotny wkład w rozwój nauki, innowacji, kultury oraz sztuki. Celem niniejszego wystąpienia jest przedstawienie wybitnych jednostek z niepełnosprawnością, obejmujących zarówno współczesnych naukowców, jak i przedstawicieli sztuki, a także osób, których działalność przyczyniła się do podniesienia jakości życia osób z niepełnosprawnością. Ich osiągnięcia wpływają na poprawę funkcjonowania zarówno osób z niepełnosprawnością, jak i osób pełnosprawnych. Analiza koncentruje się także na potrzebie uwzględnienia w programach nauczania wiedzy dotyczącej dorobku przedstawicieli tej grupy społecznej. Wiedza ta, rozpatrywana w kontekście zdolności, sprzyja uwrażliwieniu nauczycieli na potencjał uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz wskazuje na konieczność koncentrowania się na ich zainteresowaniach i mocnych stronach. Włączenie tych treści do edukacji może przyczynić się do zmiany społecznego postrzegania niepełnosprawności oraz podkreślenia znaczącej roli, jaką osoby z niepełnosprawnością odgrywają w rozwoju społecznym. Wnioski wskazują, że upowszechnianie wiedzy o osiągnięciach tych osób sprzyja przełamaniu stereotypów oraz wzmocnieniu postaw inkluzyjnych w społeczeństwie.

mgr Jagoda Apanasewicz-Burcon

Wsparcie rozwoju uczniów zdolnych oraz wyrównywanie szans edukacyjnych uczniów mających trudności w nauce na przykładzie pozaszkolnej formy nauczania matematyki MathRiders

Współczesna edukacja matematyczna stawia przed nauczycielami wyzwanie jednoczesnego wspierania rozwoju uczniów szczególnie uzdolnionych oraz uczniów mających trudności w nauce. Coraz częściej podkreśla się znaczenie indywidualizacji procesu nauczania, rozwijania autonomii uczniów oraz stosowania metod dydaktycznych dostosowanych do zróżnicowanych potrzeb edukacyjnych (Jaworska, 2018; Galbarczyk i Lejzerowicz, 2020; Błażejewska, 2025). Jedną z przestrzeni sprzyjających realizacji tych celów mogą być pozaszkolne formy nauczania matematyki, które dzięki większej elastyczności organizacyjnej umożliwiają tworzenie środowiska edukacyjnego odpowiadającego potrzebom uczniów o różnych możliwościach (Bojarska-Sokołowska, 2019). Celem wystąpienia jest przedstawienie roli pozaszkolnej formy nauczania matematyki MathRiders w rozwijaniu potencjału uczniów zdolnych oraz wspieraniu uczniów mających trudności w opanowaniu treści matematycznych. Program MathRiders zakłada rozwijanie kompetencji matematycznych poprzez aktywizujące metody pracy, zadania problemowe oraz stopniowanie poziomu trudności zadań, co sprzyja zarówno rozwijaniu potencjału uczniów zdolnych, jak i wspieraniu uczniów wymagających dodatkowej pomocy (MathRiders, 2022). Wystąpienie opiera się na analizie materiału empirycznego pozyskanego w ramach wywiadu eksperckiego z Dyrektorem Generalną MathRiders Polska, który pozwolił na pogłębioną refleksję nad sposobami dostosowywania zadań matematycznych do zróżnicowanych potrzeb uczniów. W szczególności analizie poddano metody rozwijania zainteresowań matematycznych uczniów zdolnych, takie jak rozwiązywanie zadań o podwyższonym poziomie trudności, rozwijanie myślenia problemowego oraz wspieranie samodzielnego poszukiwania strategii rozwiązania. Jednocześnie omówione zostały działania wspierające uczniów mających trudności w matematyce, obejmujące stopniowanie poziomu trudności zadań, wzmacnianie poczucia kompetencji oraz budowanie bezpiecznego i wspierającego klimatu edukacyjnego.

Literatura

- Błażejewska, K. (2025). Wspieranie autonomii uczniów edukacji wczesnoszkolnej: strategie nauczycielskie, wyzwania i wnioski z badań pilotażowych. *Forum Pedagogiczne*, 15(2), 309–321. <https://doi.org/10.21697/fp.2025.2.29>
- Bojarska-Sokołowska, A. (2019). *Pozaszkolne formy edukacji matematycznej*. Wydawnictwo Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego. <https://pedagogiczna.pl/pozaszkolne-formy-edukacji-matematycznej/>
- Galbarczyk, M. & Lejzerowicz, M. (2020). Student's autonomy and the process of individualization in inclusive education. *Rozprawy Społeczne/Social Dissertations*, 14(3), 49–62. <https://doi.org/10.29316/rs/125029>
- Jaworska, M. (2018). Indywidualizacja nauczania języków obcych młodzieży z dysleksją a automatyzacja ich procesu uczenia się. *Prace i Studia Pedagogiczne* 25, pp. 45-56. <https://doi.org/10.31648/pj.4690>
- MathRiders. (2022). *Warszawa Wesola – centrum nauczania matematyki*. <https://mathriders.pl/warszawa-wesola/>

dr Kornelia Czerwińska

dr hab., Joanna Łukasiewicz-Wieleba, prof. APS

Rozwijanie uzdolnień sportowych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku. Perspektywa nauczycieli

Celem wystąpienia jest analiza uwarunkowań rozwoju uzdolnień sportowych dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością wzroku. W badaniach jakościowych przeprowadzonych z zastosowaniem techniki częściowo ustrukturalizowanego wywiadu uczestniczyli nauczycieli wychowania fizycznego, którzy pracują w specjalnych ośrodkach szkolno-wychowawczych. Wyniki pokazują kluczową rolę nauczycieli w rozpoznaniu predyspozycji sportowych dzieci oraz rozwoju ich zdolności w odpowiedniej dyscyplinie sportowej (m.in. pływanie, kolarstwo, blind futbol, goalball i in.). Sukcesy sportowe uczniów i uczennic z niepełnosprawnością są powiązane także z zapleczem sportowym placówki, umiejętnościami organizacyjnymi kadry pedagogicznej, gotowością rodziców do wsparcia rozwoju dziecka. W opinii badanych kluczową rolę w rozwoju uzdolnień sportowych odgrywają specyficzne cechy charakteru i motywacja wewnętrzna ucznia. Badani nauczyciele wskazują rewalidacyjną i terapeutyczną rolę

sportu w życiu osoby z niepełnosprawnością oraz podkreślają znaczenie osiągnięć sportowych w budowaniu adekwatnej samooceny oraz samodzielności życiowej.

Sekcja 8

dr Ewa Duda

Partycypacyjne monitorowanie środowiska jako przestrzeń rozwijania zdolności do działania w kryzysie klimatycznym

Cyfrowa i ekologiczna transformacja miast w obliczu kryzysu klimatycznego wymaga nie tylko rozwiązań technologicznych, lecz także rozwijania zdolności obywateli do rozumienia zjawisk środowiskowych i podejmowania działań na rzecz zmiany. Partycypacyjne monitorowanie środowiska, obejmujące m.in. inicjatywy monitoringu społecznościowego oraz platformy cyfrowe gromadzące dane o jakości powietrza, hałasie czy innych formach presji środowiskowej, staje się coraz częściej elementem miejskich systemów informacji środowiskowej. Celem wystąpienia jest ukazanie potencjału tych rozwiązań jako przestrzeni uczenia się i rozwijania zdolności do działania w kontekście kryzysu klimatycznego. Analiza opiera się na przeglądzie literatury przeprowadzonym w perspektywie myślenia systemowego oraz odniesienia do projektu Atmopolis. Wyniki wskazują, że partycypacyjne systemy monitorowania środowiska mogą wspierać rozwój świadomości klimatycznej, kompetencji cyfrowych oraz zdolności do interpretowania danych środowiskowych i angażowania się w działania publiczne. Jednocześnie identyfikowane są wyzwania związane z nierównościami w dostępie do technologii, wykluczeniem cyfrowym oraz napięciami dotyczącymi wiarygodności i wykorzystania danych w procesach decyzyjnych. Odpowiednio projektowane inicjatywy partycypacyjnego monitorowania środowiska mogą pełnić istotną funkcję edukacyjną, wspierając rozwój zdolności jednostek i społeczności do świadomego uczestnictwa w transformacji klimatycznej miast. Wnioski mają znaczenie dla pedagogiki, edukacji klimatycznej oraz projektowania inkluzywnych praktyk partycypacyjnych w zarządzaniu środowiskiem miejskim.

mgr Agnieszka Chomicka-Bosy

dr Karolina Żelazowska-Byczkowska

Klimat dla STEM, klimat dla zdolnych? Semantyczne i dydaktyczne bariery wykorzystania potencjału STEM w rozwijaniu kompetencji przyszłości

Wystąpienie dotyczy roli podejścia STEM w rozwijaniu kompetencji przyszłości, szczególnie istotnych w edukacji uczniów zdolnych (m.in. myślenia krytycznego, rozwiązywania problemów, pracy z danymi i technologiami cyfrowymi). Mimo szerokiej obecności STEM w dyskursie edukacyjnym, jego szkolna realizacja często nie prowadzi do pełnego wykorzystania tego potencjału. Autorka stawia tezę, że jedną z kluczowych barier jest dominujące rozumienie STEM, ukształtowane przez semantykę akronimu, które przesuwa uwagę na integrację przedmiotów zamiast na organizację procesu poznawczego opartego na dociekaniu (guided inquiry). W konsekwencji „klimat” szkolnej praktyki ogranicza możliwości wykorzystania STEM jako środowiska sprzyjającego rozwojowi uczniów zdolnych. Wystąpienie, oparte na analizie dyskursu i literatury, wskazuje, że kluczowe znaczenie ma nie tyle dostęp do technologii (w tym AI), ile sposób projektowania środowiska uczenia się oraz kompetencje pedagogiczne nauczycieli.

mgr Andrzej Manujło

Małe układy, wielkie odkrycia – proste eksperymenty z elektroniką w edukacji uczniów zdolnych

Uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych wykonali proste eksperymenty elektroniczne. Celem było rozwijanie myślenia badawczego u uczniów zdolnych. Obserwacje wykazały ciekawość, samodzielność i lepsze rozumienie zjawisk.

mgr Mariusz Fila

i-Lab – klimat twórczego działania dla wszystkich

Wystąpienie prezentuje metodę kształcenia opartą na grupowej pracy twórczej w Laboratorium Innowacji (i-Lab). Synergia przestrzeni, działań kreatywnych

i technologii tworzy klimat sprzyjający produktywności, twórczemu myśleniu i rozwiązywaniu problemów.

Maciej Krop

Damian Suproniuk

Rozwiązania Smart City jako narzędzie rozwijania potencjału uczniów na przykładzie projektów technicznych inspirowanych miastem przyszłości

Wystąpienie dotyczy wykorzystania rozwiązań inspirowanych ideą Smart City w kształceniu dzieci i młodzieży, ze szczególnym uwzględnieniem uczniów szkół średnich i podstawowych. Elementy takie jak inteligentna sygnalizacja świetlna, lampa reagująca na warunki otoczenia czy czujnik parkowania mogą stanowić nie tylko przykład nowoczesnych technologii miejskich, lecz także wartościowe narzędzie dydaktyczne wspierające rozwój kompetencji poznawczych, technicznych i twórczych. W realizowanych przez nas działaniach edukacyjnych wykorzystaliśmy powyższe rozwiązania, w celu wdrożenia podopiecznych w podstawy elektroniki, programowania, projektowania 3D oraz logicznego myślenia. Stawiamy sobie również za cel zaznajomienie odbiorców z metodologią działania w grupie, pracy projektowej. Odwołanie do systemów znanych z codziennego życia zwiększa zrozumiałość i atrakcyjność procesu uczenia się. Pozwala pokazać praktyczny wymiar technologii, docelowych zastosowań w dynamicznie rozwijających się aglomeracjach. Uczestnicy analizują rzeczywiste problemy, po których uwzględnieniu projektują modele oraz testują działanie własnych rozwiązań w warunkach docelowej pracy. Dzięki takiej metodologii uczą się w sposób aktywny, angażujący. Tego rodzaju zadania szczególnie dobrze odpowiadają potrzebom uczniów młodych, nie posiadających doświadczenia technicznego, ponieważ stwarzają przestrzeń do samodzielnego poszukiwania rozwiązań, eksperymentowania, rozwijania kreatywności oraz pracy z zakresu wielu dziedzin. Referat pokazuje, że koncepcja Smart City może być skutecznym kontekstem edukacyjnym sprzyjającym odkrywaniu i rozwijaniu uzdolnień, a także budowaniu zainteresowań technicznych i inżynierskich wśród dzieci i młodzieży.

lic. Krzysztof Maciej Kustwan

Sztuczna inteligencja w samokształceniu studentów Akademii

Pedagogiki Specjalnej im. Marii Grzegorzewskiej

Praca analizuje wykorzystanie sztucznej inteligencji w samokształceniu studentów APS. Badania przeprowadzono metodą ankiety.

lic. Natalia Łosak-Dudek

Lęk matematyczny a zdolności poznawcze kobiet – przegląd literatury

Lęk matematyczny stanowi jedną z najpoważniejszych, choć często marginalizowanych barier powstrzymujących kobiety przed realizacją pełnego potencjału w dziedzinach ścisłych. Mimo rosnącej świadomości na temat równouprawnienia w edukacji, badania wykazują, że kobiety statystycznie częściej doświadczają lęku oraz stresu w kontakcie z matematyką, nawet dysponując podobnymi zdolnościami co mężczyźni. Celem wystąpienia jest zaprezentowanie przeglądu literatury dotyczącej zjawiska lęku matematycznego, mechanizmów rozprzestrzeniania się go przede wszystkim wśród kobiet oraz konsekwencjom, jakie za sobą niesie. Uwaga zostanie zwrócona również na stereotypy, które niekiedy poprzez otoczenie nieświadomie przenoszą lęk na dziewczyny i oddziałuje negatywnie na ich poziom poznawczy. Przedstawione zostaną również potencjalne strategie oraz metody redukcji lęku.

Sekcja 9

dr hab. Jacek Kulbaka, prof. APS

Jaki powinien być nauczyciel? Historyczne konteksty (od XVI do XIX w.)

Przedstawię poglądy na nauczanie (metody, zasady) ze szczególnym uwzględnieniem roli pedagoga w procesie edukacyjnym. Zaprezentuję m.in. stanowiska: Wolfganga Ratke, Michała de Montaigne, Jana Amosa Komeńskiego, Johna Locke, Jana Jakuba

Rousseau, Stanisława Konarskiego, wskazania Komisji Edukacji Narodowej, poglądy A. Dioesterwega, J.F. Herbarta, przedstawicieli Nowego Wychowania.

mgr Natalia Uljasz

Bliskość i postawy rodzicielskie a kreatywność na przykładzie doświadczeń studentów uczelni warszawskich

Celem, dla którego przeprowadzono badanie, było sprawdzenie, czy istnieje związek między postawami rodzicielskimi a kreatywnością dzieci i ich poczuciem skuteczności w zakresie twórczości, oraz czy istnieje związek między bliskością rodzicielską a kreatywnością dzieci i ich poczuciem skuteczności w zakresie twórczości. Grupa badawcza liczyła $n = 95$ osób, z kilku uczelni warszawskich, w tym Akademii Pedagogiki Specjalnej oraz Uniwersytetu Warszawskiego. Badanie miało charakter ilościowy. Do jego przeprowadzenia wykorzystano: Test Zdolności Twórczych Tadeusza Żuka (TZT; Żuk, 1986), Kwestionariusz Stylów Twórczego Zachowania (STZ; Strzałecki, 2003, 2012) Kaufman Domains of Creativity Scale (K-DOCSK; Kaufman, 2012), Krótką Skalę Twórczej Skuteczności (KSTS; Karwowski i in., 2018), Polską Adaptację Kwestionariusza Interpersonalnego Kontekstu Rodzicielstwa (PASCQ; Czyżkowska i in., 2019) a także Child-Parent Relationship Scale (CPRS; Driscoll, Pianta, 2011), który został przetłumaczony i zaadaptowany przez autorkę badania.. Wyniki potwierdzają, że rodzice i ich postawy istotnie oddziałują na kreatywność ich dzieci, w szczególności na konkretne style twórczych zachowań oraz na ich samoocenę kreatywności w wybranych dziedzinach (Gralewski, Jankowska, 2020; Guo i in., 2021; Jankowska, Gralewski, 2022; He i in., 2024). Ujawniono, że postawy negatywne, ujemnie wiążą się z poczuciem skuteczności w zakresie twórczości. Zarówno pozytywne, jak i negatywne postawy wyrażane przez rodziców łączą się z poszczególnymi stylami twórczego zachowania i samooceną kreatywności w konkretnych dziedzinach ich dzieci. Zauważono, że bliska relacja z rodzicami wzmacnia pozytywne oceny kreatywności codziennej, natomiast konfliktowa więź, łączy się negatywnie z samooceną kreatywności codziennej, co może skutkować zaniżeniem tejże samooceny u dzieci. Potwierdza się tym samym fakt, że rodzice są osobami znaczącymi dla swoich dzieci, a przejawiane przez nich postawy rodzicielskie, a także bliskość w relacji rodzic-dziecko, stanowią wspólne źródło wariacji dla kreatywności dzieci (Rubacha, 2013; Łukasiewicz-Wieleba, 2018;

Gralewski, Jankowska, 2020; Guo i in., 2021; Jankowska, Gralewski, 2022; He i in., 2024)

mgr Wojciech Bojanowski

***Budowanie wspierającego klimatu szkoły w oparciu
o zasadę cura personalis (troski o osobę)***

Zasada cura personalis (troski o osobę) jest jednym z podstawowych elementów pedagogii ignacjańskiej, czyli sposobu kształcenia i wychowywania wypracowanego na podstawie doświadczenia i działalności św. Ignacego z Loyoli oraz tradycji szkolnictwa jezuickiego. Zakłada ona indywidualne podejście do ucznia, integralne wychowanie oraz troskę o pracowników szkoły. Celem referatu jest zaprezentowanie tej zasady w oparciu o przeprowadzoną analizę literatury przedmiotu. Zostanie wskazane, w jaki sposób stosowanie tej zasady może przyczynić się do tworzenia pozytywnego klimatu szkoły poprzez oddziaływanie na jej kulturę. Podstawą teoretyczną tej propozycji jest model kultury szkoły Edgara Scheina, według którego klimat jest przejawem i wyrazem panującej w szkole kultury. W tym sensie zasada cura personalis, mogąca kształtować wartości i założenia przyjmowane w szkole, staje się metodą budowania wspierającego klimatu szkoły dla wszystkich uczniów. W drugiej części referatu zostaną podane przykłady praktycznego zastosowania omawianej koncepcji, które są wdrażane w KOSTCE Publicznym Liceum Ogólnokształcącym Jezuitów im. św. Stanisława Kostki w Krakowie. Omówione zostaną trzy przykładowe rozwiązania stosowane w tej szkole: zespół psychologiczno-pedagogiczno-duszpasterski, nagrody 4W (wiara, wiedza, wytrwałość, wyzwanie) oraz zajęcia pozalekcyjne KOSTKA-MAGIS. Wszystkie podane propozycje mają na celu wspieranie uczniów w różnych wymiarach ich życia. Pokazują, że szkoła może być przestrzenią rozwoju uczniów o różnych zdolnościach i potrzebach. Implementacja zasady cura personalis pozwala na budowę klimatu społecznego sprzyjającego rozwojowi wszystkich uczniów. Choć wywodzi się z pedagogii ignacjańskiej, zawiera wiele elementów uniwersalnych i może być inspiracją dla różnych szkół i placówek.

mgr Dominika Bardzińska

Percepcja cech ucznia zdolnego wśród przyszłych i obecnych nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej – analiza porównawcza opinii

Celem referatu jest przedstawienie wyników badań nad postrzeganiem cech uczniów zdolnych przez studentów wychowania przedszkolnego i edukacji wczesnoszkolnej oraz nauczycieli edukacji wczesnoszkolnej. W części teoretycznej dokonano przeglądu wybranych teorii opisujących właściwości przypisywane uczniom zdolnym. Badania empiryczne przeprowadzono z wykorzystaniem metody sondażu diagnostycznego, zastosowano autorski kwestionariusz ankiety skierowany do studentów oraz nauczycieli, w którym uwzględniono trzy kategorie cech: osobowościowe, intelektualne oraz negatywne. Badani oceniali poszczególne cechy na pięciostopniowej skali Likerta. W analizie danych wykorzystano statystyki opisowe, test t-Studenta dla prób zależnych, współczynnik korelacji Pearsona oraz współczynnik alfa Cronbacha. W analizie uwzględniono porównanie ocen cech ucznia zdolnego między studentami a nauczycielami. Uzyskane wyniki wskazują na częściowo odmienny obraz ucznia zdolnego w percepcji obu badanych grup, zaistniałe różnice są wynikiem innego poziomu doświadczenia pedagogicznego respondentów.

mgr Maria Czubak

dr Ewa Dąbrowa

Czy polska szkoła wzmacnia potencjał uczniów?

Pedagogika pozytywna w praktyce szkolnej – perspektywa badawcza

Pedagogika pozytywna stanowi nurt koncentrujący się na identyfikowaniu oraz rozwijaniu potencjału każdego ucznia. Jednym z jej kluczowych założeń jest powiązanie procesu uczenia się i funkcjonowania w środowisku szkolnym z doświadczaniem pozytywnych emocji oraz wzmacnianiem indywidualnych zasobów, co sprzyja budowaniu wspierającego klimatu edukacyjnego dla wszystkich uczestników życia szkolnego. W odróżnieniu od tradycyjnych modeli opartych na podejściu deficytowym, pedagogika pozytywna zakłada, że troska o dobrostan oraz rozwój mocnych stron jednostki stanowią fundament efektywnej edukacji. Promowanie dobrostanu pełni przy tym podwójną rolę – jest zarówno celem samym w sobie, jak i czynnikiem

wspierającym proces uczenia się oraz osiąganie sukcesów szkolnych. Takie podejście stwarza uczniom warunki do pełniejszego wykorzystania i rozwijania ich różnorodnych zdolności. Celem wystąpienia jest prezentacja autorskiego narzędzia badawczego służącego analizie stopnia implementacji elementów pedagogiki pozytywnej w polskich szkołach podstawowych. Konstrukcja narzędzia opiera się na skali The EPOCH Measure of Adolescent Well-Being (bazującej na modelu PERMA M. Seligmana), kwestionariuszu stosowanym w fińskich badaniach nad wdrażaniem pedagogiki pozytywnej oraz narzędziu „Klimat psychospołeczny w mojej szkole”. W wystąpieniu omówione zostaną również wyzwania związane z transferem i adaptacją koncepcji pedagogiki pozytywnej, szeroko stosowanej w systemach edukacyjnych innych krajów, do specyfiki polskiego systemu oświaty, a także zaprezentowane wstępne wyniki badań.

mgr Anna Zduńczyk

***Projektowanie Okazji Edukacyjnych jako budowanie klimatu szkoły
w kontekście rozwoju zdolności***

Wystąpienie dotyczy projektowania okazji edukacyjnych jako podejścia dydaktycznego wspierającego rozwój zdolności uczniów poprzez tworzenie warunków do samodzielnego działania i doświadczania. Metoda ta zakłada świadome konstruowanie przez nauczycieli sytuacji edukacyjnych, w których uczniowie mogą aktywnie eksplorować, podejmować decyzje i rozwijać kompetencje poznawcze oraz społeczne. W referacie przedstawiony zostanie proces wdrażania tej koncepcji w Szkole Podstawowej w Bukwałdzie na przestrzeni ostatnich pięciu lat. Zaprezentowane zostaną konkretne przykłady praktyk oraz ich ewolucja w czasie. Analizie poddane zostaną również efekty wdrożenia w kontekście budowania klimatu szkoły, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu na uczniów, nauczycieli i rodziców. Wystąpienie wskazuje projektowanie okazji edukacyjnych jako narzędzie wspierające tworzenie środowiska sprzyjającego rozwojowi potencjału wszystkich uczniów.

dr Miłosz Wawrzyniec Romaniuk

Edukacja pozaformalna nieprzeciętnej młodzieży

Wychowanie morskie realizowane w trakcie rejsów typu Szkoła pod Żaglami jest niestandardową formą także edukacji nieformalnej w praktyce. Referat dotyczy wniosków zebranych przez 10 lat badań prowadzonych wśród młodzieży biorącej udział w pełnomorskich rejsach na tradycyjnych żaglowcach.

Sekcja 10 (online)

dr Aneta Kamińska

Wyzwania edukacji włączającej we współczesnej polskiej szkole publicznej

Abstrakt Niniejszy artykuł podejmuje problematykę wyzwań związanych z wdrażaniem idei edukacji włączającej w polskim systemie szkolnictwa publicznego. Celem jest identyfikacja głównych barier, które uniemożliwiają pełną realizację modelu szkoły otwartej na zróżnicowane potrzeby edukacyjne uczniów. Analiza obejmuje trzy kluczowe obszary problemowe. Autorka posłużyła się paradygmatem pozytywistycznym, metodą ilościową i do badań wykorzystła ankietę oraz wywiad. Badani byli nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej. Wnioski z przeprowadzonej analizy prowadzą do stwierdzenia, że między deklaracjami systemowymi a rzeczywistością polskiej szkoły istnieje głęboka przepaść. Skuteczne wdrożenie edukacji włączającej wymaga nie tylko zmian legislacyjnych, ale przede wszystkim kompleksowego wsparcia finansowego, systemowego doskonalenia nauczycieli oraz długofalowej pracy nad zmianą postaw społecznych wobec różnorodności. Słowa kluczowe: edukacja włączająca, inkluzja, polska szkoła publiczna, specjalne potrzeby edukacyjne, bariery systemowe.

dr hab. Anna Walulik, prof. UIK

Potencjał rozwojowy analizy proksemicznej

Analiza proksemiczna to zaproponowana przeze mnie droga refleksji nad narracjami. Badacz określa w niej 5 kategorii (aktorzy, miejsca, czas, wartości i oczekiwania) wskazując w ich obrębie encje je budujące. Odkrywanie zachodzących pomiędzy nimi relacji i związków tworzy przestrzeń odkrywania osobistego i wspólnotowego potencjału rozwojowego.

dr Agnieszka Skowrońska-Pućka

***Rola szkoły w kontekście budowania odporności psychicznej
a szkolna edukacja zdrowotna. (Nie)wykorzystana szansa?***

Zaprezentowane zostaną wyniki badań dotyczące realizacji szkolnej edukacji zdrowotnej w szkołach podstawowych i ponadpodstawowych. Tło rozważań stanowić będą raporty dot. dobrostanu polskiej młodzieży szkolnej.

dr Agnieszka Drewniak

Uczeń zdolny i jego wartość społeczna

Celem wystąpienia jest ukazanie zdolności i potencjału ucznia jako istotnych czynników rozwoju społecznego. Z jednej strony pokazanie wiedzy jako pożądanego elementu kształtującego rozwój społeczny, z drugiej ucznia jako sprawcy własnego rozwoju i czynników społecznych utrudniających go zwłaszcza w środowisku szkolnym. Autorce zależy na pokazaniu trudności jakie w środowiskach wychowawczych może doświadczyć uczeń zdolny mimo że jest czynnikiem budowania przewagi konkurencyjnej, budowania kapitału społecznego.

dr Aleksandra Chmielińska

***Portrety transgresyjnych pedagogów „beyonders” jako inspiracja dla
twórczego przekraczania granic w edukacji ucznia zdolnego***

Na gruncie polskiej edukacji istnieje grupa pedagogów, nauczycieli oraz dyrektorów szkół, dla których transgresyjność i wykraczanie poza zastane schematy edukacyjne,

stało się stylem pracy. Wiele z ich działań nie przekracza jednak terenu szkoły i obszaru osobistych refleksji. Przedmiotem rozważań teoretycznych oraz badań empirycznych prezentowanego wystąpienia jest kategoria twórczych transgresji w dziedzinie edukacji. Opis portretów pedagogów określanych jako „beyonders” oraz ich działań, stanowi inspirujący przykład realizacji autorskich programów, wcielania nowych i cennych wizji do praktyki szkolnej, innowatorskich pomysłów tworzenia twórczej przestrzeni edukacyjnej sprzyjającej pracy z uczniem zdolnym i nie tylko.

mgr Jakub Chejna

Elementy socjoterapii w codziennej pracy dydaktyczno-wychowawczej

Celem referatu jest przedstawienie możliwości zastosowania metod pracy oraz nurtu socjoterapeutycznego w codziennej praktyce dydaktycznej nauczycieli, ze szczególnym uwzględnieniem ich roli w modyfikowaniu sądów urazowych uczniów i wynikających z nich zachowań. Zaprezentowano analizę przypadku oraz efekty pracy z grupą docelową, ukazując znaczenie trafnej diagnozy, właściwego doboru metod oraz indywidualizacji oddziaływań edukacyjnych i wychowawczych. Podkreślono, że socjoterapia – stosowana zarówno jako samodzielna metoda, jak i element działań integracyjnych – może stanowić skuteczne narzędzie wspierające rozwój ucznia, a także pełnić funkcję profilaktyczną. W praktyce szkolnej nauczyciele często wskazują na trudności w doborze efektywnych sposobów zmiany zachowania uczniów, zwłaszcza tych przejawiających utrwalone postawy obronne lub negatywne przekonania o sobie i otoczeniu. Doświadczenia płynące z licznych szkoleń prowadzonych w placówkach oświatowych pokazują, że wdrażanie elementów socjoterapii sprzyja przełamaniu tych barier, prowadząc do stopniowej zmiany sądów urazowych, a w konsekwencji – do redukcji zachowań niepożądanych. Referat wskazuje również na znaczenie współpracy nauczycieli, pedagogów i specjalistów, która umożliwia tworzenie spójnego systemu oddziaływań wspierających ucznia w procesie zmiany. W trakcie swoich obserwacji elementy socjoterapii zostały wykorzystane nie tylko jako metoda pracy z grupą, a jako metoda terapeutyczna w pracy indywidualnej, co także przyniosło oczekiwane efekty. Przedstawione wnioski potwierdzają, że socjoterapia, odpowiednio zaadaptowana do warunków szkolnych, może stać się wartościowym i praktycznym narzędziem w pracy dydaktycznej oraz

wychowawczej, wspierając zarówno rozwój emocjonalny uczniów, jak i budowanie bezpiecznego środowiska edukacyjnego.

mgr Jagoda Michalska

Równowaga rozwoju wewnętrznego w edukacji jako fundament zmiany społecznej

Referat podejmuje problem kryzysów psychicznych młodzieży w kontekście edukacji. Celem jest ukazanie inner development jako podejścia integrującego rozwój intelektualny, emocjonalny i społeczny, wspierającego potencjał i zaangażowanie społeczne.

dr Katarzyna Kurzyca

STUDNIA – znaczenie spojrzenia „w głąb” w procesie poszukiwania zdolności i wspierania ich rozwoju

Referat przedstawia autorskie odniesienie procesu wspierania rozwoju zdolności do obrazu studni, porównując poszukiwanie ukrytego dobra w człowieku do wydobycia życiodajnej wody. Rozważania mają charakter teorii, z której wyprowadzane są konkretne wskazówki i inspiracje do zastosowania w codziennej pracy pedagogicznej rodziców i nauczycieli.